

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Místní poplatky a jejich uplatnění v obci Chotěbuz
Local Taxes and Their Application in Chotebuz

Student: Bc. Tereza Ševečková
Vedoucí diplomové práce: Ing. Bc. Bečica Jiří, Ph.D.

Ostrava 2011

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci vypracovala samostatně a přílohy č. 3, 4 dány mi k dispozici jsem samostatně doplnila. Zdroje, ze kterých bylo čerpáno jsou uvedeny v seznamu literatury.“

V Ostravě dne 29. dubna 2011

.....

Tereza Ševečková

OBSAH

1. ÚVOD.....	5
2. HOSPODAŘENÍ OBCÍ A OBEČNÉ VYMEZENÍ MÍSTNÍCH POPLATKŮ	7
2.1 Právní postavení obcí	7
2.2 Orgány obce.....	9
2.3 Historický vývoj místní správy od roku 1848 na území České republiky	10
2.3.1 Vývoj veřejné správy 1848 -1918	11
2.3.2 Postavení veřejné správy 1918 – 1948	12
2.3.3 Státní správa v letech 1948 - 1989	13
2.3.3 Postavení územní samosprávy po roce 1989 do současnosti.....	13
2.4 Nástroje finančního hospodaření	14
2.5 Struktura příjmů a výdajů rozpočtů obcí.....	17
2.5.1 Daňové příjmy.....	17
2.5.2 Nedaňové příjmy	18
2.5.3 Kapitálové příjmy.....	18
2.5.4 Přijaté dotace.....	19
2.5.5 Běžné a kapitálové výdaje	20
2.6 Obecné vymezení místních poplatků	20
3. ANALÝZA HOSPODAŘENÍ OBCE CHOTĚBUZ.....	25
3.1 Historie obce.....	25
3.2 Současnost obce	26
3.3 Vývoj hospodaření obce Chotěbuz v letech 2006 – 2010.....	27
3.3.1 Daňové příjmy.....	29
3.3.2 Nedaňové příjmy	31
3.3.3 Kapitálové příjmy.....	33
3.3.4 Přijaté dotace.....	33
3.3.5 Běžné výdaje	35
3.3.6 Kapitálové výdaje.....	36
3.4 Zadluženost obce	37
4. MÍSTNÍ POPLATKY V PRAXI.....	39
4.1 Zavádění MP.....	39
4.2 Jednotlivé MP za sledované období let 2006 – 2010.....	40

4.2.1	Poplatek ze psů.....	40
4.2.2	Poplatek za užívání veřejného prostranství	42
4.2.3	Poplatek ze vstupného	44
4.2.4	Poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj	46
4.3	Zhodnocení	47
4.3.1	Zhodnocení poplatků uplatněných v obci Chotěbuz	48
4.3.2	Doporučení vztahující se k nevyužitým poplatkům	50
4.4	Výběr a vymáhání MP	55
5.	ZÁVĚR.....	57
	Seznam použité literatury	60
	Seznam zkratk	
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	

1. ÚVOD

Základ pro správné fungování obcí spočívá v hospodárném vynakládání peněžních prostředků, ale také v zabezpečení dostatečného množství příjmů obce. Právě prostřednictvím příjmů jsou obce schopny zajistit veřejné statky a služby pro své obyvatele, což je jejich hlavním posláním. Obce ke splnění tohoto úkolu mají především právní subjektivitu, vlastní majetek, získávají vlastní příjmy, sestavují vlastní rozpočet a jsou pod stálou kontrolou obyvatel. Místní poplatky jsou součástí daňových příjmů obcí, které představují největší část finančních zdrojů obcí. Samotné místní poplatky tvoří pouze malý podíl celkových příjmů, přesto u nich obec může do jisté míry ovlivnit jejich výnos. Výčet místních poplatků je taxativně stanoven zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, což znamená, že žádné jiné poplatky než v tomto zákoně uvedené nelze vybírat.

Hlavní principy místních poplatků jsou volitelnost a vazba s místními náklady. Obec může prostřednictvím místních poplatků zpoplatnit činnost působící nároky na veřejné služby (úklid, likvidace odpadu), působit na určité činnosti regulativně (hrací automaty, vjezd do vybraných míst) či kompenzovat pozitivní efekty zhodnocení (stavebního pozemku). Je však potřeba zdůraznit, že ačkoliv je problematika místních poplatků bezesporu záležitostí obcí, do samostatné působnosti spadá pouze jejich zavedení, stanovení sazby, úprava ohlašovací povinnosti ke vzniku a zániku poplatkové povinnosti, stanovení splatnosti, zavedení úlev či případné osvobození od poplatků, avšak jejich následná správa spadá již do působnosti přenesené. Takže ačkoliv se současné právní nástroje jeví jako dostačující, je potřeba zjednodušit právní režim správy místních poplatků.

Předmětem diplomové práce je právě problematika místních poplatků, jež je aplikována na příkladu obce Chotěbuz.

Cílem práce je přiblížit uplatňování místních poplatků v obci Chotěbuz, poukázat na problematiku zavádění, vybírání a vymáhání jednotlivých místních poplatků. Dále se práce zabývá tím, jak se změny zejména v sazbách místních poplatků projeví v hospodaření obce. Dílčím cílem je analýza hospodaření obce Chotěbuz ve sledovaném období let 2006 - 2010, především rozbor všech prvků, které tvoří rozpočet obce.

Záměr této práce je naplněn pomocí metody analýzy a komparace rozpočtů za období let 2006 – 2010, analýzy konkrétních místních poplatků obce Chotěbuz a syntézy zaměřené na navrhované změny.

Diplomová práce se skládá ze tří částí. V první části jsou vysvětleny pojmy právní postavení obcí- samostatná a přenesená působnost, jednotlivé činnosti orgánů obcí. Dále se věnuje historickým souvislostem české veřejné správy v nejstarším období jejího formování až do současnosti. Následně se zabývá všeobecným vymezením hospodaření obcí. Pojednává o nástrojích finančního řízení, struktuře územních rozpočtů a konkrétně vymezuje místní poplatky, které obce mohou uplatňovat na základě zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Další kapitola je zaměřena na analýzu hospodaření obce Chotěbuz. V první části je nastíněna historie obce a její vznik, poté je charakterizována současnost obce. V rámci analýzy minulého rozpočtového hospodaření obce v letech 2006 – 2010 je rozebrána struktura rozpočtů. Zaměřuje se na vývoj v čase, přičemž zkoumá, čím jsou jednotlivé položky ovlivněny a zda má obec vůbec možnost ovlivnit jejich výši.

Poslední část je věnována konkrétním místním poplatkům, které jsou v obci Chotěbuz uplatněny. Je zde popsáno, jak se poplatky zavádí, vybírají či vymáhají. Jednotlivé místní poplatky jsou podrobně rozebrány v pětiletém sledovaném období let 2006 - 2010. Následně jsou zhodnoceny a jsou uvedeny možnosti změn sazeb pro jednotlivé poplatky, čímž by obec mohla zvýšit své příjmy.

Při vyhotovení diplomové práce bylo využito převážně odborných publikací a periodik, které se zabývají problematikou veřejné správy, dále interních materiálů obce Chotěbuz a internetových stránek relevantních subjektů.

2. HOSPODAŘENÍ OBCÍ A OBECNÉ VYMEZENÍ MÍSTNÍCH POPLATKŮ

V této kapitole jsou vysvětleny pojmy jako právní postavení obcí- samostatná a přenesená působnost, či jednotlivé činnosti orgánů obcí. Dále je cílem objasnit historické souvislosti české veřejné správy v nejstarším období jejího formování. Následně je zaměřena na obecné vymezení hospodaření obcí. Pojednává o nástrojích finančního řízení, struktuře územních rozpočtů a konkrétně vymezuje místní poplatky.

2.1 Právní postavení obcí

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Je veřejnoprávní korporací, která pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Má vlastní majetek s nímž hospodáří samostatně. Obec je spravována samostatně zastupitelstvem, dalšími orgány jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Obec jako územní jednotka státu je vymezena třemi základními znaky: území, občané, působnost.¹

Území – každá část na území České republiky je součástí některé obce a má jedno nebo více katastrálních území. Obce se mohou sloučit, připojit nebo oddělit.

Občané - občanem obce je fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a je v obci hlášena k trvalému pobytu. Občané starší 18 let mají aktivní a pasivní volební právo do zastupitelstev, mohou se účastnit jednání zastupitelstev, vyjadřovat se k rozpočtu, nahlížet do rozpočtu atd.²

Působnost – obecně působnost vyjadřuje okruh záležitostí, v nichž je nějakému konkrétnímu orgánu veřejné správy platným právním řádem umožněno mocensky rozhodovat. „Obec spravuje své záležitosti samostatně (samostatná působnost) a státní správu, jejíž výkon byl svěřen orgánu obce, vykonává jako svou přenesenou působnost“. (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích)

Samostatná působnost znamená, že obec své záležitosti spravuje samostatně. Státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti zasahovat jen vyžaduje-li to ochrana zákona

¹ MATES, P. a kol., *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*, Praha 2001, s 75-76

² Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích

a jen způsobem, který stanoví zákon. Rozsah samostatné působnosti může být omezen pouze zákonem. Pravomoc ve věcech samostatné působnosti připadá zastupitelstvu obce. Zabezpečuje svým občanům potřeby v oblasti bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

Činnostmi zastupitelstva obce v samostatné působnosti jsou:

- schvalovat program rozvoje obce,
- schvalovat rozpočet obce a závěrečný účet obce,
- zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvalovat jejich zřizovací listiny,
- vydávat obecně závazné vyhlášky obce,
- rozhodovat o vyhlášení místního referenda,
- navrhopvat změny katastrálních území uvnitř obce, schvalovat dohody o změně hranic obce a o slučování obcí,
- zřizovat a rušit výbory, volit jejich předsedy a další členy a odvolávat je z funkce,
- volit z řad členů zastupitelstva obce starostu, místostarosty a další členy rady obce a odvolávat je z funkce,
- zřizovat a rušit obecní policii,
- rozhodovat o spolupráci obce s jinými obcemi a o formě této spolupráce.

V rámci *přenesené působnosti* obce vykonávají státní správu, která byla jejich orgánům svěřena státem. Znamená to, že obce vykonávají tuto činnost jménem státu a plní jeho úkoly. Pro výkon přenesené působnosti rozlišujeme podle míry přenesení státní správy následující kategorie obcí - obec, obec s matričním úřadem, obec se stavebním úřadem, obec s pověřeným obecním úřadem a obec s rozšířenou působností.

Orgány obce v přenesené působnosti:

- vydávají nařízení obce,
- rozhodují o místních a účelových komunikacích,
- jsou vodoprávním úřadem a spravují drobné toky,
- jsou povodňovým orgánem,
- jsou orgánem ochrany přírody a ochrany ovzduší, atd

Orgány obce s pověřeným obecním úřadem v přenesené působnosti jsou oprávněny rozhodovat v prvním stupni správního řízení o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech osob, pokud zvláštní zákon nestanoví jinou příslušnost; rozhodují o poskytování věcné a peněžité dávky nebo půjčky; zajišťují připravenost obce na řešení krizových situací; dále zajišťují připravenost obce na mimořádné události a podílejí se na provádění záchranných a likvidačních akcí a jsou vodoprávním úřadem a povolují odběr a nakládání s vodami, apod.

Orgány obce s rozšířenou působností v přenesené působnosti:

- vydávají řidičské průkazy,
- vedou registry motorových vozidel,
- jsou silničním správním úřadem pro silnice II. a III. třídy,
- zajišťují ochranu kulturních památek v územním obvodu,
- zajišťují sociálně právní ochranu dětí a rozhodují o poskytování věcných a peněžitých dávek a služeb,
- vydávají občanské a cestovní doklady,
- vedou registry obyvatel,
- vykonávají státní správu lesů,
- rozhodují na úseku rybářství a myslivosti, atd.³

2.2 Orgány obce

Zastupitelstvo obce, zastupitelé jsou voleni na dobu čtyř let . Jejich počet je závislý na počtu obyvatel v obci, zpravidla to bývá 5 - 55 členů. Zastupitelstvo obce stanovuje program rozvoje a schvaluje rozpočet obce, schvaluje zřízení rozpočtových a příspěvkových organizací, rozhoduje o převodu movitých a nemovitých věcí a schvaluje vydání emisí komunálních cenných papírů. Své záměry musí zveřejnit na vývěškách nebo jiným způsobem.⁴

Obecní rada je výkonným orgánem obce a za své výkony odpovídá zastupitelstvu. Má vždy lichý počet členů, čili 5 – 11 a volí ji zastupitelstvo obce. Členy jsou starosta, jeho zástupce

³ VLÁDA ČR: *Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby*, Dokument Vlády České republiky, [on-line], [2010- 08- 09]. Dostupný na [www:](http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sprava/gremium/dokumenty/strategie.pdf)

⁴ KÁŇA, P., *Základy veřejné správy*, Ostrava 2004, s 50

a radní. V obci, kde je méně než 15 členů v zastupitelstvu se rada nevolí, její funkci zastává starosta. Mezi její kompetence patří zejména zabezpečování hospodaření podle schváleného rozpočtu, zřizování komisí a odborů a následná kontrola jejich činností, vydávání obecních vyhlášek a ukládání pokut.

Starosta je představitelem obce a zastupuje ji navenek. Mezi jeho činnosti patří řídit jednání zastupitelstva obce, řídit schůze rady, podepisovat vyhlášky obce a může také pozastavit usnesení obecní rady. Za své jednání je odpovědný zastupitelstvu obce.

Obecní úřad je institucí veřejné správy a tvoří ji starosta, místostarostové, tajemník a zaměstnanci obecního úřadu. Rada obce může pro jednotlivé druhy činnosti zřídit odbory a oddělení. Ze zákona má každý obecní úřad povinnost zřídit úřední desku na veřejném místě, vykonávat státní správu podávat informace a pomáhat výborům a komisím v jejich činnosti.

Tajemník je zaměstnancem obecního úřadu ve funkci ředitele. Má na starosti administrativní aparát obecního úřadu, je přítomen zasedání zastupitelstva obce a na zasedání rady obce. Za svou práci je odpovědný starostovi a radě obce.

Odbory jsou výkonnými orgány obce. Obstarávají a spravují záležitosti obce. Jejich počet není taxativně stanoven, záleží na rozhodnutí obce. Příklady odborů:

- odbor školství, kultury a sportu,
- finanční odbor,
- odbor komunálních služeb, apod.

Komise patří mezi výkonné orgány obce. Počet komisí je závislý na působnosti obecní samosprávy a na počtu obyvatel obce. Komise zřízené obecním úřadem jsou např. kontrolní, poradní, přestupková, preferenční, kulturní, práce s dětmi, dopravní, atd.⁵

2.3 Historický vývoj místní správy od roku 1848 na území České republiky

Kořeny moderní veřejné správy sahají do poloviny 18. století. Absolutistický stát přistoupil k postupnému přebudování stávajících institucí tak, aby odpovídaly potřebám regulace sociální sféry. Tyto změny byly zahájeny v období vlády Marie Terezie. K prvním aktům

⁵ KÁŇA, P., *Základy veřejné správy*, Ostrava 2004, s 51

patřilo Nejvyšší rozhodnutí ze dne 17. 3. 1848, kdy dosavadní ústřední orgány nahradila resortní ministerstva. Panovník měl jmenovat ministry a současně měli být odpovědní nejvyšším zastupitelským orgánům. Již roku 1850 byla odpovědnost ministrů zrušena a nadále jmenoval, odvolával a kontroloval pouze panovník. Ministři se tak stali pouhými výkonnými úředníky císaře. Státní správa byla tvořena na úrovni zemí, krajů a okresů. V první polovině 50. let bylo těžiště státní správy v krajích, na které přešly působnosti bývalých gubernií.⁶ V roce 1860 byly kraje a krajské orgány zrušeny. Okresy představovaly nejnižší článek politické správy a od poloviny 50. let je to orgán výlučně správní. Na přelomu 40. a 50. let 19. století byly vytvořeny komory příslušníků svobodného povolání, obchodní a živnostenské komory.

2.3.1 Vývoj veřejné správy 1848 -1918

Součástí únorové ústavy vydané roku 1861 byla také zemská zřízení, jimiž došlo k vytvoření zemských sněmů a zemských výborů. V červenci 1867 byl přijat zákon o odpovědnosti ministrů. Nejvyšším orgánem státní správy byla ministerstva v čele s předsedou. Náplň zemské správy byl stanoven tak, že šlo o věci, které na nejvyšší úrovni spadaly do působnosti ministerstva vnitra, kultury a vyučování, zeměbrany a veřejné bezpečnosti. Základním stupněm státní správy byly okresy, kde v čele stál okresní hejtman. Do působnosti okresů patřila např. evidence obyvatelstva, věci zdravotní policie, správa daní a dozor nad veřejným pořádkem a bezpečností. Reformy správy se týkaly i státních zaměstnanců. V roce 1914 došlo k uzákonění služebních postupů, penzijního pojištění a zvyšování platů podle délky služebních let. Říšský obecní zákon byl vydán v roce 1862 a byla jím rozdělena působnost obcí na samostatnou a přenesenou.⁷

Národní výbor v Praze 28. října 1918 vyhlásil samostatnou Československou republiku. Prvním zákonem nově vzniklého státu č. 11/ 1918 Sb. je tak zvané recepční norma, byly převzaty stávající zemské a říšské zákony a nařízení. Zákonem č. 37/1918 Sb. byla upravena soustava nejvyšších orgánů státní moci, které tvořilo Národní shromáždění, prezident republiky a vláda. V lednu 1919 byl přijat zákon o volbách do obcí, který zakotvil všeobecné, rovné a přímé volební právo s poměrným rozdělováním mandátů. Například zastupitelstvo obce bylo voleno přímo a ze svého středu volilo radu a starostu.⁸

⁶ Gubernie byla vyšší administrativně- územní jednotka zavedená carem Petrem I. Velikým

⁷ MATES, P., *Kapitoly z historie české veřejné správy v letech 1848- 1989*, Praha 1996, s 5-11

⁸ LACINA, K. a ČECHÁK, V., *Vývoj systémů veřejné správy*, Praha 2003, s 73-74

2.3.2 Postavení veřejné správy 1918 – 1948

Za bouřlivého projednávání parlamentu byl schválen zákon č. 125/ 1927 Sb. o organizaci politické správy. Podle tohoto zákona se republika dělila na země a okresy. Československá republika se dělila na čtyři Země: země Česká se kryla s historickými hranicemi, Země Moravskoslezská vznikla spojením Moravy a Slezska, Země Slovenská a Země Podkarpatskoruská. V čele zemí stál zemský prezident jmenovaný prezidentem republiky. Správní činnost vykonávaly zemské úřady, což byly orgány druhé instance, které mj. vykonávaly i dozor nad okresními úřady. Okresní úřady, vedené okresními hejtmany, jmenovanými ministrem vnitra, vykonávaly správní činnost na úrovni okresů.

Pro období druhé republiky bylo příznačné, že došlo k odklonu od demokratického režimu první republiky. Tento trend postihl i veřejnou správu. Republika se přijetím ústavního zákona č. 299/1938 Sb., o autonomii Slovenskej krajiny a ústavního zákona č. 328/1938 Sb., o autonomii Podkarpatské Rusi, přeměnila de facto ve federaci. Vedle ústřední vlády, která plnila zároveň funkce vlády pro české země, byly zřízeny vlády slovenská a podkarpatskoruská.⁹

Již druhý den po okupaci 16. 3. 1939 vydal Adolf Hitler výnos o zřízení Protektorátu Čechy a Morava. Území protektorátu bylo prohlášeno za součást říše a němečtí obyvatelé získali statut říšských občanů. Vojenská správa začala zasahovat do administrativy a dělala personální opatření, podle nichž byli sesazeni čeští starostové obcí a na jejich místa byli dosazeni němečtí komisaři. V oblasti místní správy byli velmi důležití zemští radové, kteří stáli v čele oberlandrátů. Vrchní zemští radové řídili správu, byli úřady pro říšské občany a vykonávali dozor nad orgány územní správy. V roce 1942 došlo ke zrušení řady úřadů oberlandrátů. V tom samém roce se uskutečnila Heydrichova správní reforma, jejímž jádrem byla instituce zvaná správa z příkazu říše. Vládním nařízením č. 51/1944 Sb. byla dovršena likvidace obecní samosprávy, kdy ve všech větších obcích převzali pravomoc a působnost starostů tzv. úředníci vedoucí.¹⁰

V Londýně roku 1940 představovalo vytvoření zahraničního prozatímního státního zřízení významnou roli z hlediska vývoje Československa. Tvořily je tři orgány: prezident republiky, vláda a Státní rada. Byl vytvořen Československý národní výbor v čele s Edvardem Benešem,

⁹ MATES, P., *Kapitoly z historie české veřejné správy v letech 1848- 1989*, Praha 1996, s 17-19

¹⁰ LACINA, K. a ČECHÁK V., *Vývoj systémů veřejné správy*, Praha 2003, s 56-58

který uznala Francie i Velká Británie jako orgán zastupující národy Československa v zahraničí. Vytvořilo se tak prozatímní státní zřízení Československé republiky v emigraci. Prezident měl oprávnění vykonávat zákonodárnou pravomoc, činil tak ve formě dekretů. Vydáním dekretu č. 18/1944 Sb. stanovil, že na osvobozených územích mají být ustanoveny místní, okresní a zemské národní výbory.

2.3.3 Státní správa v letech 1948 - 1989

Dva měsíce po únorovém převratu vznikla nová ústava, zvaná ústava 9. května, která vycházela z principů parlamentní demokracie a definovala v základních člancích vládu jako nejvyšší orgán moci vládní a výkonné, odpovědný Národnímu shromáždění. Pro činnost místní správy platila zásada podřízenosti nižšího národního výboru vyššímu a celkově pak orgánům vládní a výkonné moci, zejména ministru vnitra. Ústava také stanovila, že správní soustava republiky je založena na krajském zřízení a ty se dělily na okresy a tyto na obce. Komunální vlastnictví bylo vymezeno jako částí národního majetku, jež sloužilo zcela nebo převážně obyvatelstvu. Předpokládalo se, že komunální vlastnictví bude v rukou svazků lidové správy. Toto ustanovení v praxi nebylo realizováno, což znamenalo hospodářskou závislost územních celků a národních výborů na ústředních orgánech. Od 1.1. 1949 byly zrušeny země a bylo zřízeno 19 krajů, jež se dále členily na 270 okresů. Trend likvidací obcí zahájený již v souvislosti s odsunem Němců pokračoval i během 50. let. Nové uzákonění rozčlenění území státu bylo vydáno zák. č. 36/1960 Sb. a počet krajů klesl na 10 a počet okresů na 109.¹¹

2.3.3 Postavení územní samosprávy po roce 1989 do současnosti

Od roku 1990 dochází k rozsáhlé reformě veřejné správy. Touto reformou bylo postupně dosaženo dnešní podoby územní samosprávy. Cílem reformy bylo vytvořit decentralizovanou veřejnou správu vybudovanou na principu subsidiarity.

V první etapě reformy (1990 – 1992) se rozhodovalo o zrušení okresních a krajských národních výborů a byla připravena novela platné Ústavy. Od roku 1990 jsou obce považovány za základní samosprávní celky. Vznikají okresní úřady jako decentralizované orgány státní správy. Hlavní činností municipalit bylo zabezpečit veřejné statky podle zájmů a preferencí místních obyvatel.

¹¹ MATES, P., *Kapitoly z historie české veřejné správy v letech 1848- 1989*, Praha 1996, s 23-28

Druhá etapa reformy probíhala v letech 1992 – 1997. Roku 1993 byla zavedena nová daňová soustava, díky níž došlo k částečné decentralizaci daňových výnosů do rozpočtu obcí. V tomto období plynulo 82 % daňových příjmů do SR a 18 % do rozpočtu obcí a okresních úřadů. Nová vláda si v roce 1996 předsevzala konkrétní úkoly v oblasti státní správy a samosprávy, a to:

- zřídit regionální samosprávu,
- zrevidovat kompetence od institucí státní správy, pověřené obce, okresy, ústřední úřady s cílem deregulace a liberalizace aktivit obcí (občanů),
- změnit rozpočtové určení daní,
- vytvořit zákony o státní službě, o majetku státu a základní soukromoprávní kodexy.

Reforma počítala s dvoustupňovou územní samosprávou v ČR. Jako základní stupeň byly stanoveny obce, vyšším územním samosprávným celkem se měly stát kraje, jejichž působnost neomezí rozsah samosprávy obcí. Vláda přijala v rámci reformy veřejné správy opatření k fungování krajů. Musel být vyřešen rozsah majetku a způsob jeho nabytí a určen okruh finančních zdrojů nutných pro realizaci jejich funkcí (varianty uvedeny v příloze č. 1)

Ve třetí etapě (1998 – 2003) byl přijat zákon o vytvoření vyšších územně samosprávných celků a vytvořilo se 14 nových krajů (včetně Prahy). K 1. 1. 2003 byla ukončena činnost okresních úřadů. Převážná část výkonů státní správy se přenesla na orgány vybraných obcí s rozšířenou působností nebo na obce s pověřenými obecními úřady. Část činností také přešla na nově vzniklé kraje, popř. na ústřední orgány.

2.4 Nástroje finančního hospodaření

Finanční hospodaření územních samosprávných celků a svazků obcí se řídí ročním rozpočtem a rozpočtovým výhledem. Rozpočet obce je nástrojem realizace ekonomického a sociálního rozvoje daného území. Obce využívají své rozpočty k zabezpečení a financování svých úkolů jak v samostatné působnosti, tak i v přenesené působnosti. Základními nástroji pro řízení subjektů a jejich činností jsou nařízení obce a obecně závazné vyhlášky, kterými obec ukládá subjektům na svém území povinnosti a práva, tím ovlivňuje a řídí jejich chování.

Rozpočtový výhled je definován rozpočtovými pravidly jako pomocný nástroj finančního řízení. Měl by dlouhodobě zabezpečit vyrovnané hospodaření a koordinovat z tohoto pohledu investiční aktivitu. Umožňuje rychlou orientaci ve financování socio-ekonomického rozvoje obce, vypovídá o jejich budoucích potřebách a zdrojích jejich krytí. Sestavuje se na dobu 2 až 5 let následujících po roce, na který je sestaven roční rozpočet a je sestavován v menší míře podrobnosti než roční rozpočet. Obce mají povinnost sestavovat rozpočtový výhled ze zákona. Pokud obce nesestavují rozpočtový výhled, hrozí jim sankce až do výše 1 milionu Kč.¹²

Při sestavování rozpočtu se používá třídění příjmů a výdajů podle **rozpočtové skladby**. Jedná se o systematické, jednotné, přehledné a závazné třídění rozpočtových příjmů a výdajů a to podle několika hledisek:

- **Odpovědnostní** – příjmy a výdaje u státního rozpočtu se třídí podle odpovědných správců kapitol (např. jednotlivá ministerstva a ústřední orgány). Pro obce je to nepovinné. Uplatňují ho zejména větší obce, které se člení na jednotlivé odbory. Primárně se týká SR.
- **Druhov**é – základní členění, dělí finanční operace na příjmy, výdaje a financování (pro podrobnější třídění se používá čtyřmístný kód: třída, seskupení položek, podseskupení položek a položka).
- **Odvětvové** – tato klasifikace je v podstatě nejsrozumitelnější. Zahrnuje dělení na skupiny, oddíly, pododdíly a paragrafy výdajů. V ČR se odvětvové třídění týká nenávratných výdajů podle skupin či účelu, na který jsou vynakládány. Celkem existuje šest skupin, a to zemědělství a lesní hospodářství, průmyslová a ostatní odvětví hospodářství, služby pro obyvatelstvo, sociální věci a politika nezaměstnanosti, bezpečnost státu a právní ochrana, všeobecná veřejná správa a služby.
- **Konsolidační** – provedení konsolidace souvisí zejména s existencí vztahů mezi jednotlivými veřejnými rozpočty, kdy chceme souhrnně vyhodnotit objem více veřejných rozpočtů, ale chceme eliminovat vzniklé vztahy mezi těmito rozpočty.

¹² Zákon č. 250/ 2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Vylučují se tak vícenásobné prováděné operace s jedněmi prostředky v rámci soustavy veřejných rozpočtů.¹³

Rozpočtový proces je postup zahrnující návrh rozpočtu, schválení rozpočtu, plnění rozpočtu a následnou kontrolu rozpočtu. Návrh rozpočtu se sestavuje obvykle na základě rozpočtu předcházejícího roku s tím, že se zohlední změny, nové potřeby inflace apod. Návrh sestavuje obvykle ekonomický odbor obce za součinnosti s dalšími odbory. Návrh rozpočtu je nejprve projednáván v obecních orgánech (v radě obce, ve výborech, komisích apod.) a poté je zveřejněn minimálně na 15 dnů vyvěšením na úřední desce, aby se k němu mohli vyjádřit občané a to buď písemně před jednáním a nebo přímo na jednání zastupitelstva. Návrh rozpočtu je předložen ke schválení zastupitelstvu obce, přičemž musí být schválen nadpoloviční většinou všech zastupitelů obce. Po schválení rozpočtu zastupitelstvem obce se rozpočet stává „zákonem“ pro hospodaření obce v daném roce. Pokud není rozpočet schválen před zahájením rozpočtového roku, musí obec hospodařit podle pravidel rozpočtového provizoria. V průběhu rozpočtového roku se hospodář podle schváleného rozpočtu a kontroluje se jeho plnění, přičemž je obec povinna pravidelně měsíčně předkládat Ministerstvu financí zprávy o svém hospodaření. Po skončení rozpočtu obce se provádí následná kontrola jeho plnění v podobě závěrečného účtu obce.

Sestavování rozpočtu je upraveno zákonem č. 250/ 2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Každá obec má povinnost sestavit rozpočet obce každoročně a podle něj i hospodařit.

Na rozpočet je možno nahlížet jako:

- decentralizovaný peněžní fond, který soustřeďuje různé druhy veřejných příjmů používané na financování veřejných statků,
- je bilancí příjmů a výdajů, finančním plánem obce,
- je zobrazením finančního hospodaření na daný kalendářní rok,
- právní dokument schválený místním zastupitelstvem,
- krátkodobý nástroj řízení, pomocí něhož jsou vymezeny priority, stanoveny cíle obecní politiky, sestaveny operační programy a je prováděna kontrola.¹⁴

¹³ REKTOŘÍK, J., ŠELEŠOVSKÝ, J. a kol. *Jak řídit kraj, město a obec: rukověť územní samosprávy, II. díl, Finance, rozpočty, účetnictví, veřejná kontrola*, 2002, s. 27-28.

2.5 Struktura příjmů a výdajů rozpočtů obcí

Příjmy územních rozpočtů třídí závazně rozpočtová skladba. Podle druhového hlediska se člení do čtyř tříd na příjmy daňové, nedaňové, kapitálové příjmy a dotace. Příjmy územních samospráv by měly být:

- dostatečné výnosné,
- rovnoměrně rozloženy,
- plánovatelné,
- administrativně nenáročné.

Výdaje územních rozpočtů lze členit dle různých hledisek. Nejdůležitější je dělení podle rozpočtové skladby z druhového hlediska. Výdaje tak dělíme na výdaje běžné a výdaje kapitálové.

2.5.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy jsou představovány příjmy z daní a poplatky. *Svěřené daně* jsou vybírány podle celostátně platných daňových zákonů, kdy státem stanovená daň je plně svým výnosem určena do rozpočtu příslušné obce, závisí na uskutečněných aktivitách na území obce. Jedná se o příjmy jako:

- Daň z nemovitostí – obec stanovuje v rámci zákonného rozpětí koeficient pro výpočet daně, celý výnos je svěřen obci, kde se příslušná nemovitost nachází. Tato daň se skládá z daně z pozemků a z daně ze staveb.
- Daň z příjmů právnických osob – pokud je právnickou osobou obec, tudíž tato daň není faktický příjem obce, protože tuto daň platí obec sama sobě (stejná částka se objeví i ve výdajích).
- Daň z příjmů fyzických osob samostatně výdělečně činných – ve výši 30 % od fyzických osob s místem sídla poplatníka na území obce.
- Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti – je určeno pro všechny obce 1,5 % z celostátního výnosu této daně. Podíl je obci stanoven podle počtu zaměstnaných na území obce k celkovému počtu zaměstnanců v ČR.

¹⁴ REKTOŘÍK, J., ŠELEŠOVSKÝ, J. a kolektiv: *Jak řídit kraj, město a obec: rukověť územní samosprávy, II. díl, Finance, rozpočty, účetnictví, veřejná kontrola*, Brno, 2002, s 26

Sdílené daně (zpravidla jsou to daně důchodového typu, majetkové daně a DPH). Jejich výnos se rozděluje mezi rozpočet obce, kraje a státní rozpočet. Tvoří zhruba 80 % daňových příjmů, jejichž výši nemůže obec ovlivnit. Pro všechny obce je vyčleněno 21,4 % z celostátního výnosu těchto daní: daň z přidané hodnoty, daň z příjmu právnických osob, daň z příjmů fyzických osob placené srážkou, daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, daň z příjmu fyzických osob samostatně výdělečně činných (pouze z 60 % výnosu této daně). Do obecních rozpočtů se rozdělují dle počtu obyvatel a stanovených koeficientů.

K daňovým příjmům řadíme také *místní poplatky*. Mají charakter místních daní, jsou fiskálními nástroji, které určuje a spravuje obec. Podrobněji budou místní poplatky vymezeny v kapitole 2.7.

Správní poplatky inkasuje obec za poskytované služby, rozumí se zejména sankce za znečišťování životního prostředí, poplatky za ukládání odpadů a za odnětí zemědělské a lesní půdy.¹⁵

2.5.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy obce pocházejí z vlastní hospodářské činnosti. Jsou to například poplatky k částečné úhradě služeb, které obec poskytuje, nebo příjem z pronájmu majetku obce, výnosy z pokut či příjmy z darů. Výše nedaňových příjmů se nemusí odvíjet od velikosti obce, ale je ovlivněna strukturou a velikostí majetku obce. Nedaňové příjmy vypovídají, zda obec upřednostňuje okamžité příjmy z prodeje majetku nebo pronájem majetku, do jaké míry je podnikavá a dokáže zhodnotit dočasně volné prostředky.

2.5.3 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy obce jsou svým charakterem jednorázové, neopakovatelné. Jejich výši může obec ovlivnit. Zahrnují například příjmy z:

- prodeje majetku,
- kapitálové přijaté dotace z rozpočtové soustavy,
- příjmy z půjček apod.,

¹⁵ MARKOVÁ, M.: *Finance obcí, měst a krajů*, ORAC, Praha, 2000, s 74 - 97

- příjmy z emise vlastních obligací,
- přebytek běžného rozpočtu,
- dary na investice.

2.5.4 Přijaté dotace

Dotace jsou nenávratné finanční prostředky, které jsou poskytovány obcím za účelem stimulace poskytování vybraných statků. Dotace jsou poskytovány z jiných veřejných rozpočtů, jako například ze státního rozpočtu, ze státních fondů, od krajů nebo také z fondů Evropské unie. Dotace lze rozdělit na nárokové a nenárokové

Nárokové dotace obce dostávají automaticky, aniž by o ně musely žádat. Plní funkci financování určitých veřejných služeb, které obec vykonává. Dotace jsou obcím poskytovány ze státního rozpočtu, nicméně nejdříve jsou příjmem krajů a ty je následovně rozdělují obcím. Od roku 2007 je uplatňováno 5 druhů dotací. Dotace na domovy důchodců, na ústavy sociální péče a dávky sociální péče vyplácené obcemi byly zrušeny.

Příspěvek na školství je poskytován na jednoho žáka, jedná se o financování základního školství, což znamená na provoz školských zařízení. Příspěvek je poskytován ve výši 1 401 Kč. Dotace na vybraná zdravotnická zařízení jsou poskytovány obcím, jež zřizují např. jesle, kojenecké ústavy a dětské domovy. Na jedno místo v tomto zařízení se dotace pohybuje okolo 80 000 Kč. Dotace na výkon státní správy dostávají všechny obce, jelikož všechny obce vykonávají státní správu. Dotace na výkon zřizovatelských funkcí přešly na obce po zrušení okresních úřadů. Dalšími dotacemi obcím jsou např. dotace na jednotky dobrovolných hasičů, dotace na volby a školství.

Nenárokové dotace mohou obce získávat od krajů, ze státního rozpočtu, ze státních fondů, ale i z fondů Evropské unie. O těchto dotacích lze říci, že se o ně každá obec musí ucházet na základě předem stanovených pravidel, které stanovují jednotlivá ministerstva či státní fondy a ty je také vyhlášují. Nenárokové dotace jsou většinou formulovány jako dotační programy. Každá žádost o dotaci však nemusí být vyřízena. Obce jsou tedy nuceny předkládat velmi kvalitní programy, aby měly možnost dotaci získat. Programy nenárokových dotací jsou například Program obnovy venkova, Program podpory českých divadel, Dotace

předstupních fondů EU a Program podpory výstavby nájemních bytů a technické infrastruktury.¹⁶

2.5.5 Běžné a kapitálové výdaje

Výdaje obcí slouží k uspokojování potřeb svých obyvatel. Jsou to veškeré nenávratné platby na běžné i kapitálové účely a poskytované návratné platby za účelem rozpočtové politiky.

Běžné výdaje jsou největší skupinou výdajů v rozpočtu obcí. Patří sem zejména platby za provedenou práci (mzdy zaměstnanců), povinné pojistné placené zaměstnavatelem, nákupy energií, nákupy služeb, dary, dávky, neinvestiční transfery jiným rozpočtům, vlastním fondům, obyvatelstvu či neinvestiční transfery do zahraničí.

Kapitálové výdaje představují zejména investiční nákupy, nákupy akcií a majetkových podílů a investiční transfery obyvatelstvu. Jejich výše se odvíjí od rozložení a postupu realizace jednotlivých projektů až do doby jejich dokončení.¹⁷

2.6 Obecné vymezení místních poplatků

MP jsou upraveny zákonem č. 565/1990 Sb, o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Zavedení MP stanoví obec obecně závaznou vyhláškou obce, v níž upraví podrobnosti vybírání, stanoví konkrétní poplatky, jejich sazbu, ohlašovací povinnost, splatnost, úlevy, či možná osvobození.

Obecní zastupitelstvo rozhoduje, zda a jaké poplatky obec bude vybírat od fyzických či právnických osob a také jejich výši. Zákon totiž upravuje zpravidla maximální možné sazby nebo rozpětí sazeb. Místní poplatky však nepředstavují velký příjem rozpočtu obcí. V současné době mohou obce vybírat tyto místní poplatky:

- poplatek ze psů,
- poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- poplatek za užívání veřejného prostranství,
- poplatek ze vstupného,

¹⁶ PEKOVÁ, J. a PILNÝ, J.: *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, ASPI Publishing, Praha, 2008, s 266 - 280

¹⁷ KINŠT, J., PAROUBEK, J.: *Rozpočtová skladba v roce 2010 a praktické příklady*, Anag, Olomouc, 2009, s 21- 24

- poplatek z ubytovací kapacity,
- poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
- poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj,
- poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

Poplatek ze psů

Tento poplatek platí držitel psa. Za držitele se považuje FO či PO s trvalým pobytem či sídlem na území České republiky. Poplatek se platí za psy starší tří měsíců. Sazba poplatku činí až 1500 Kč ročně. Poživatelům starobního, vdovského, vdoveckého a invalidního důchodu, který je jejich jediným zdrojem příjmu, anebo poživatelům sirotčího důchodu je horní hranice sazby poplatku stanovena na 200 Kč. U druhého a každého dalšího psa může obec horní hranici sazby zvýšit až o 50 %. Od poplatku jsou osvobozeny osoby nevidomé, bezmocné a osoby s těžkým zdravotním postižením, kterým byl přiznán III. stupeň mimořádných výhod podle zákona o sociálním zabezpečení. Od roku 2004 jsou osvobozeny i osoby provádějící výcvik psů určených k doprovodu zdravotně postižených, osoby provozující útulek zřízený obcí pro ztracené nebo opuštěné psy a osoby, kterým stanoví povinnost držení a používání psa zvláštní právní předpis (např. myslivecká stráž při výkonu své funkce podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti).

Držitel platí poplatek ze psů obci příslušné podle trvalého pobytu nebo sídla. Základním poplatkovým obdobím je kalendářní rok. V případech, kdy je pes držen po dobu kratší než celý kalendářní rok a v případech změny trvalého bydliště nebo sídla držitele psa, se zavádí možnost vybírat poplatek v poměrné části, která odpovídá počtu i započatých kalendářních měsíců.

Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt

Poplatek vybírá pro obec ubytovatel, což je FO nebo PO, která poskytla přechodné ubytování. Tato osoba je plátcem poplatku a ručí za něj. Poplatek se nevztahuje na osoby nevidomé, bezmocné a osoby s těžkým zdravotním postižením, kterým byl přiznán III. stupeň mimořádných výhod podle zvláštního právního předpisu, či osoby mladší 18 let a starší 70 let.

Ubytovatel má povinnost vést v písemné podobě evidenční knihu, kde zaznamenává dobu ubytování, účel pobytu, jméno, příjmení, adresu místa trvalého pobytu nebo místa trvalého bydliště v zahraničí a číslo občanského průkazu nebo cestovního dokladu fyzické osoby, které ubytování poskytl. Evidenční kniha musí být uchována po dobu šesti let.¹⁸

Horní hranice sazby poplatku činí 15 Kč za osobu a každý započatý den pobytu, není-li dnem příchodu. Obec může stanovit poplatek týdenní, měsíční nebo roční paušální částkou.

Poplatek za užívání veřejného prostranství

Poplatek je vybírán při zvláštním užívání veřejného prostranství. Tím se rozumí - provádění výkopových prací, umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb, pro umístění stavebních nebo reklamních zařízení, zařízení cirkusů, lunaparků a jiných obdobných atrakcí, umístění skládek, vyhrazení trvalého parkovacího místa a užívání tohoto prostranství pro kulturní, sportovní a reklamní akce nebo potřeby tvorby filmových a televizních děl. Poplatek se neplatí u akcí, jejichž výtěžek je určen na charitativní a veřejně prospěšné účely.

Poplatek platí FO a PO, které užívají veřejné prostranství způsobem, jež je uveden v předcházejícím odstavci. Sazba poplatku je stanovena ve výši až 10 Kč na 1 m² za každý i započatý m² užívaného veřejného prostranství a každý i započatý den.

Poplatek ze vstupného

Poplatek je vybírán ze vstupného na kulturní, sportovní, prodejní nebo reklamní akce, sníženého o daň z přidané hodnoty, jestliže je v ceně vstupného obsažena. Vstupným se rozumí peněžitá částka, kterou účastník akce zaplatí, aby se jí mohl zúčastnit. Pokud je výtěžek z akce určen na charitativní a veřejně prospěšné účely – poplatek se nehradí.

Platba poplatku se váže na PO nebo FO, které akci pořádají. Sazba poplatku ze vstupného činí až 20% z úhrnné částky vybraného vstupného. Obec může podle svého zájmu ovlivnit konání rozličných druhů akcí tím, že pro různé akce stanoví jinou výši poplatku, případně některé subjekty nebo aktivity nezaplatní vůbec.

¹⁸ Zpracování osobních údajů se řídí zvláštním právním předpisem - zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Poplatek z ubytovací kapacity

Tento poplatek je uplatňován ve městech a obcích, ve kterých jsou zařízení určená k přechodnému ubytování za úplaty. Placení poplatku se vztahuje k ubytovateli, kterým je FO či PO, která přechodné ubytování poskytl. Ubytovatel, stejně jako u poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt je povinen vést evidenční knihu.

Poplatku z ubytovací kapacity nepodléhá ubytovací kapacita v - zařízeních sloužících pro přechodné ubytování studentů a žáků, ve zdravotnických nebo lázeňských zařízeních, v zařízeních sloužících sociálním a charitativním účelům. Sazba poplatku činí až 4 Kč za každé využití lůžko a den.¹⁹

Poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst

Nástrojem ochrany určitých území a omezení pohybu motorových vozidel v některých částech obce, může pro obec být místní poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst. Zpoplatněno je vydání povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst, do nichž je jinak vjezd zakázán dopravní značkou. Poplatníkem je FO nebo PO, které bylo toto povolení vydáno.

Poplatek se nevztahuje na osoby, jež mají v daném místě trvalý pobyt nebo zde vlastní nemovitost, osoby jim blízké, manželé těchto osob a jejich děti, držitelé průkazu ZTP a jejich průvodci a osoby, které v dané lokalitě užívají nemovitost ke své hospodářské činnosti. Zákonem stanovená horní hranice sazby je 20 Kč za den.

Poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj

Tomuto poplatku podléhá každý hrací přístroj. Poplatníkem je provozovatel výherního hracího přístroje, což je osoba, která přístroj vlastní nebo užívá na základě smlouvy. Neexistují žádná zákonná osvobození od toho poplatku.

Sazba poplatku za každý výherní hrací přístroj na tři měsíce činí od 1 000 Kč do 5 000 Kč. Sazba není závislá na faktickém provozu přístroje, jedná se o poplatek paušální za vymezené časové období.

¹⁹ JIRÁSKOVÁ, Z., ŠNEBERKOVÁ, A.: *Místní poplatky v praxi*, Polygon, Praha, 2004, s 21 – 36.

Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

Poplatníkem je FO, která má v obci trvalý pobyt, nebo má ve vlastnictví stavbu určenou nebo sloužící k individuální rekreaci, ve které není hlášena k trvalému pobytu žádná fyzická osoba. Poplatek vybírá obec na jejímž území má FO trvalý pobyt, nebo na jejímž území se stavba určená k rekreaci nachází.

Sazbu poplatku tvoří dvě složky:

- a) částka až 250 Kč za osobu za kalendářní rok,
- b) částka stanovená na základě skutečných nákladů obce předchozího roku na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu až 250 Kč za osobu uvedenou v odstavci 1 a kalendářní rok.

Zákon nestanovuje žádné osvobození od poplatku. Na základě uvážení a rozhodnutí obce může být o osvobození rozhodnuto.

Poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace

Poplatek se vztahuje na vlastníka stavebního pozemku zhodnoceného - možností připojení na obcí vybudovanou stavbu vodovodu nebo kanalizace po nabytí účinnosti zákona o vodovodech a kanalizacích. Poplatek se platí obci, v níž se uvedená stavba nachází.

Sazba nesmí přesahovat rozdíl ceny stavebního pozemku bez možnosti připojení na obcí vybudovanou stavbu vodovodu nebo kanalizace a ceny stavebního pozemku s touto možností. Cena se stanoví podle vyhlášky č. 279/1997 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů. Výše sazby za 1 m² stanoví obec v obecně závazné vyhlášce.²⁰

²⁰ Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

3. ANALÝZA HOSPODAŘENÍ OBCE CHOTĚBUZ

Třetí kapitola je zaměřena na analýzu hospodaření obce Chotěbuz. V první části je nastíněna historie obce a její vznik, poté je zaměřena na současnou situaci, tedy do roku 2010. V rámci analýzy minulého rozpočtového hospodaření obce v letech 2006 – 2010 je rozebrána struktura rozpočtů a jsou stanoveny nejvýznamnější položky rozpočtu. Zaměřuje se na vývoj v čase, přičemž zkoumá čím jsou jednotlivé položky ovlivněny a zda má město vůbec možnost ovlivnit jejich výši.

3.1 Historie obce

První zmínky o obci se datují od roku 1229, kdy byla součástí majetku benediktinského filiálního kláštera Orlové. Po rozpadu kláštera v 15. století se stala Chotěbuz samostatným statkem a od roku 1447 patřila k panství fryštátskému. Významný byl v životě obce rok 1871, kdy byla v obci založena první německá hospodářská škola. Návrh na její založení byl dne 13. března 1864 podán Matějem Kasperlikem z Teschenfeldu na zasedání slezského zemského sněmu v Opavě. Návrh byl realizován až o 7 let později. Dne 1874 byla škola pozemštěna a název změněn na zemskou rolnickou školu. (viz příloha č. 2).

Obec Chotěbuz byla samostatná až do roku 1974. Ve válečných letech 1939 - 1945 byla vykonávána nucená správa Českým Těšínem. Po válce zde sídlil místní národní výbor až do roku 1974. Poté byla obec nucenou integrací přidružena k Českému Těšínu a svou samostatnost obec opět získala 1.1.1998. Většina budov občanského vybavení byla postavena po roce 1961. Největší rozmach výstavby však obec zaznamenala v období 1968 - 1974, kdy byla postavena např. mateřská škola, zastávky autobusů, byly rekonstruovány místní komunikace atd.

Jméno Chotěbuz původně znamenalo Chotěbudův hrad. O starobylosti daného názvu svědčí zejména jeho slohotvorná tvorba, přesněji řečeno přípona. Byla to kdysi přípona j + tzv. měkký jer, která již velmi dávno zanikla, protože se jí přestala tvořit zeměpisná jména. Uvedená přípona způsobila změnu koncové souhlásky d u osobního jména, od něhož byl název osady utvořen, na dz. Toto dz se dosud zachovalo v nářečním názvu Kocobyndz a ve spisovném polském znění Kocobędz, avšak v češtině se časem dz změnilo na z - odtud Chotěbuz. Historické doklady místního jména:

- 1229 Koczobontz

- 1268 Chotebanz
- 1447 Chocembudz
- 1559 na Koczenbendzi
- 1602 na Kocobenzi
- 1676 z Kocobendza
- 1736 Kotzobenz
- 1808 Kotzobenz
- 1894 Kozobentz, Chotěbuz²¹

3.2 Současnost obce

Obec Chotěbuz leží na severovýchodě ČR, v Moravskoslezském regionu a je hraniční obcí na česko – polské hranici. Hranici představuje řeka Olše. Sousedními městy jsou Karviná a Český Těšín. Obec se rozkládá na ploše 1061 ha, v nadmořské výšce 270 m .

K 1.4.2011 žije v obci 1147 obyvatel. Venkovský typ bydlení podporuje soudržnost rodin – největší podíl ve struktuře rodin mají úplné rodiny a to 70 %, 20 % připadá pro domácnosti jednotlivců a zbylých 10 % pro neúplné rodiny. Národností strukturu naplňují z 64 % Češi, 27 % polská menšina, 5 % národnosti Slezské, 1 % národnosti Moravské a 3 % Slováků. Z hlediska struktury vzdělání tvoří nejpočetnější skupinu obyvatel lidé se základním vzděláním 41 %, 35 % obyvatel má učňovské vzdělání, 21 % má úplné středoškolské vzdělání a pouhá 3 % lidí má vzdělání vysokoškolské.

Podnebí v obci patří do mírného pásu a během roku spadne přibližně 848 mm dešťových srážek. Obcí protéká řeka Olše a říčky Mlýnka, Kišinec a Chotěbuska. Krajina je převážně zemědělská s velkým podílem luk. Zvířena okresu Karviná se podstatně neliší od jiných okresů v ČR, avšak je chudý na velké savce. Hojnější výskyt je znatelný jen u prasete divokého. Na území obce se vyskytuje důležitý biokoridor, ten představuje soustava pěti rybníků a mokřadů.

V obci se nachází mateřská škola o kapacitě 35 míst a základní škola umožňující vzdělání prvního stupně (1. – 4. třída) s kapacitou 80 míst. Kulturní využití nabízí kulturní dům, který

²¹ Obecní úřad Chotěbuz, Historie obce [online]. [cit. 2011- 03- 03]. Dostupný z WWW: <
<http://www.chotebuz.cz/?category=historie-obce>>

je ve vlastnictví obce. Sportovní dění zabezpečuje místní tělovýchovná jednota TJ Sokol Chotěbuz. Dnešní infrastruktura služeb je na velmi nízké úrovni, kromě čtyř pohostinných zařízení a tří prodejen potravin nemají obyvatelé žádnou další alternativní nabídku služeb. Také zdravotní a sociální péče není nijak zajištěna.

Obec je zásobována pitnou vodou z veřejného vodovodu, pitná voda je dodávána z centrálních zdrojů Ostravského oblastního vodovodu přivaděčem z úpravny Vyšní Lhoty. Vodovodní soustava obce je po nedávné rekonstrukci, kvalita a parametry vodovodních řádů odpovídají současným i výhledovým potřebám. Obec nedisponuje žádným využitelným zdrojem pitné vody. Z důvodu velké finanční náročnosti, rozlehlosti obce a malé lidnatosti není do současné doby realizovaná kanalizační soustava. V roce 1987 byla započata plynofikace obce a dnes jsou zásobeny plynem všechny místní části s výjimkou Podobory. Všechna sídla jsou zásobována elektrickou energií z rozvodné soustavy.²²

Obecní úřad obce není obcí s rozšířenou působností ani pověřeným obecním úřadem a nevykonává státní správu. Organizační struktura úřadu je následující – starosta, místostarosta, 15- ti členné zastupitelstvo obce, 5- ti členná rada obce a 5 výborů.²³ Znak a vlajka obce jsou uvedeny v příloze č. 3.

3.3 Vývoj hospodaření obce Chotěbuz v letech 2006 – 2010

Každá obec má povinnost každoročně sestavit rozpočet obce a podle něj i hospodařit. Rozpočet je bilance příjmů a výdajů na daný rok a je upraven zákonem č. 250/ 2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.. Rozpočet se zpravidla sestavuje jako vyrovnaný. Rozdíl mezi příjmy a výdaji může být aktivní (přebytek) nebo pasivní (deficit). Tato podkapitola je zaměřena na analýzu hospodaření obce Chotěbuz ve sledovaném období let 2006 – 2010. Příjmy i výdaje se člení dle rozpočtové skladby. Příjmy se dělí do čtyř tříd podle druhového hlediska na příjmy daňové, nedaňové, kapitálové příjmy a dotace. Výdaje se člení na běžné a kapitálové.²⁴ V následující Tab. č. 3.1 je zachycen vývoj jednotlivých příjmů a výdajů.

²² Obecní úřad Chotěbuz, Geografické údaje [online]. [cit. 2011- 03- 03]. Dostupný z WWW: <
<http://www.chotebuz.cz/?category=geografickeudaje>>

²³ Finanční výbor, kontrolní výbor, výbor pro národnostní menšiny, stavební výbor, kulturní, sociální a sportovní výbor.

²⁴ Vyhláška č. 323/ 2002 Sb., o rozpočtové skladbě

Tab. č. 3.1.: Hospodaření obce Chotěbuz v letech 2006 – 2010

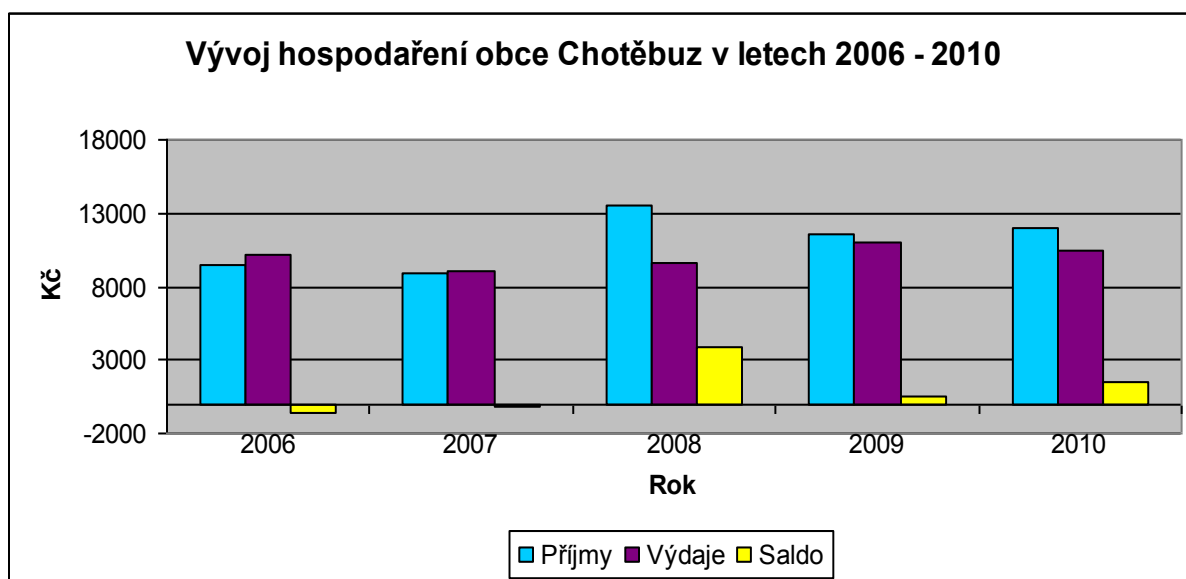
(v tis. Kč)

Položky		Rok				
		2006	2007	2008	2009	2010
PŘÍJMY	DAŇOVÉ	6 684,65	6 601,23	8 148,17	7 690,99	8 229,46
	NEDAŇOVÉ	1 652,21	1 286,67	2 144,90	2 408,99	2 494,35
	KAPITÁLOVÉ	150,47	56,00	2 538,08	260,78	85,20
	DOTACE	1 049,49	984,98	745,60	1 197,92	1 116,00
	Celkové příjmy	9 536,82	8 928,89	13 576,76	11 558,69	11 925,02
VÝDAJE	BĚŽNÉ	8 425,34	6 399,00	7 579,94	9 654,30	10 090,02
	KAPITÁLOVÉ	1 686,78	2 664,69	2 071,23	1 322,08	323,70
	Celkové výdaje	10 112,12	9 063,70	9 651,18	10 976,39	10 414,13
SALDO		-575,30	-134,81	3 925,58	582,3	1 510,89

Zdroj: Interní podklady obecního úřadu Chotěbuz za léta 2006 – 2010, vlastní zpracování.

Obec Chotěbuz ve sledovaném období hospodařila převážně s vyššími příjmy než výdaji, čili s přebytkem. V prvním sledovaném roce bylo dosaženo nejvyššího schodku a to zhruba 0,6 mil. Kč. Rozpočet byl deficitní i v roce 2007. Naopak v roce 2008 obec hospodařila kladně, a sice s přebytkem 3,9 mil. Kč. Po následující dva roky 2009 a 2010 hospodařila obec opět s přebytkem. Vývoj hospodaření obce Chotěbuz je znázorněn v Grafu č. 3.1 během sledovaného období.

Graf č. 3.1.: Vývoj hospodaření obce Chotěbuz v letech 2006 - 2010

Zdroj: Interní podklady obecního úřadu Chotěbuz za léta 2006 – 2010, vlastní zpracování.

Ve sledovaném období celkové příjmy nemají rostoucí ani klesající tendenci, ale kolísají. V roce 2006 byly realizovány příjmy ve výši 9,5 mil. Kč, ty se v následujícím roce snížily o 7 %. V roce 2008, kdy byly celkové příjmy nejvyšší, bylo zaznamenáno zvýšení příjmů a to o 52 %. Rok 2009 znamenal pokles příjmů v rozpočtu obce o 15 %. V posledním roce sledovaného období příjmy nepatrně vzrostly, růst činil pouhé 3 %.

Celkové výdaje v letech 2006 – 2010 rovněž kolísaly. V prvním roce sledovaného období se z rozpočtu obce vydalo přes 10 mil. Kč. V roce 2007 se výdaje snížily o 10 %. Naproti tomu v následujících dvou letech výdaje mírně rostly. V roce 2008 vzrostly o 6 %. V následujícím roce bylo zaznamenáno zvýšení o 14 %. V posledním roce došlo ke snížení a to o 5 %.

3.3.1 Daňové příjmy

Lze konstatovat, že nejvýznamnější skupinu příjmů obecních rozpočtů tvoří příjmy daňové či poplatkové. Jedná se o daně, jejichž celý výnos nebo jejich část jsou určeny do rozpočtu obce, a místní či správní poplatky. V obci Chotěbuz daňové příjmy představují v průměru 68 % celkového objemu příjmů. Nejvyšší podíl byl 73 % v roce 2007, poté klesly o 13 % a v posledním sledovaném období dosáhly 69 %. Podle celorepublikového průměru se podílí daňové příjmy zhruba 50 % na celkových příjmech rozpočtů obcí. Z čehož vyplývá, že obec Chotěbuz tento průměr dlouhodobě převyšuje.

Tab. č. 3.2.: Struktura daňových příjmů obce v letech 2006 – 2010

(v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2006	2007	2008	2009	2010
Daň z příjmů fyzických osob – závislá činnost	1 445,96	1 411,98	1 642,41	1 475,55	1 658,77
Daň z příjmů fyzických osob – OSVČ	444,86	167,62	180,67	157,99	152,81
Daň z příjmů fyzických osob z kap. výnosů	88,80	100,39	142,50	142,21	137,23
Daň z příjmů právnických osob	1 630,15	1 839,63	2 202,82	1 745,62	1 767,05
Daň z přidané hodnoty	2 692,14	2 712,86	3 536,17	3 566,30	3 815,54
Místní poplatky	28,69	32,03	47,09	50,92	51,63
Správní poplatky	8,87	12,96	25,44	18,72	22,22
Daň z nemovitostí	338,83	321,74	350,64	394,54	570,55
Odvod výtěžků z provozování loterií	0	0	0,44	5,28	4,48
Ostatní daňové příjmy	6,35	2,02	19,99	133,86	49,18
Daňové příjmy celkem	6 684,65	6 601,23	8 148,17	7 690,99	8 229,46
Roční nárůst/pokles v %	-	- 1,2	23,4	- 5,6	7

Zdroj: Interní podklady obecního úřadu Chotěbuz za léta 2006 – 2010, vlastní zpracování.

V prvních dvou letech sledovaného období tyto příjmy činily necelých 7 mil. Kč. V roce 2008 došlo k nárůstu o 23,4 % a v dalším roce byl zaznamenán pokles o 5,6 %. Daňové příjmy byly nejvyšší v posledním roce, kdy přesáhly 8 mil. Kč, což znamenalo nárůst o 7 %.

Celkově se daně sdílené i svěřené podílí na daňových příjmech v průměru 98 %. Z tabulky č. 3.2 je zřejmé, že největší podíl z nich představuje daň z přidané hodnoty a to v průměru 43 %. Během sledovaného období měla rostoucí tendenci. Daň z příjmů právnických osob měla rostoucí tendenci do roku 2008, v témže roce byla také nejvyšší za sledované období. Rok poté klesla o 20 % a v roce 2010 dosahovala necelých 2 mil. Kč. Daň z příjmu fyzických osob v letech 2006 – 2010 kolísala. Nejvyšší výnos této daně byl realizován v roce 2006 ve výši 1,98 mil. Kč a nejnižší v roce 2007 ve výši 1,68 mil. Kč. Trvalý růst můžeme pozorovat u daně z nemovitostí, výjimku tvořil rok 2007, kdy daň poklesla o 5 %. Celý výnos této daně je svěřen obci, kde se příslušná nemovitost nachází. Tato daň se skládá z daně z pozemků a z daně ze staveb.

Místní poplatky po celou dobu narůstaly, ovšem na celkových daňových příjmech se podílely pouze necelým procentem. Obec může sama stanovit sazbu za poplatky do horní hranice dané zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů,

tím může ovlivnit výnos z těchto poplatků. Obec Chotěbuz vybírá poplatky: poplatek ze psů, poplatek za užívání veřejného prostranství a poplatek ze vstupného. Nejvyšší výnos z této kategorie představuje poplatek ze psů, tvoří více než polovinu MP.

Správní poplatky inkasuje obec za poskytované služby jako např. vydání stavebního povolení, ověření stejnopisu, opisu, kopie či ohlášení změny trvalého pobytu. Tyto poplatky byly nejvyšší v roce 2008 ve výši 25 tis. Kč a nejnižší v roce 2006, to činily pouhých 8 tis. Kč. V kategorii ostatní daňové příjmy jsou zahrnuty poplatky a odvody v oblasti ŽP - poplatek za odnětí lesní půdy a odvody za odnětí zemědělské půdy. V Tab. č. 3.2. je znázorněna struktura daňových příjmů obce Chotěbuz.

3.3.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy pocházejí z vlastní hospodářské činnosti obce, nemusí se odvíjet od velikosti obce, ale jsou ovlivněny strukturou a velikostí majetku obce. Zároveň mohou být ukazatelem, do jaké míry je obec podnikavá a jak dokáže své příjmy zhodnotit. V obci se nedaňové příjmy podílejí na celkovém objemu příjmů v průměru 20 %. Nejvyšší podíl těchto příjmů byl v posledních dvou letech a to 20 %, nejnižší byl v roce 2007 ve výši 14 %.

V prvním roce sledovaného období dosahovaly nedaňové příjmy 1,6 mil Kč. V roce 2007 byl zaznamenán pokles o 22 % a v roce následujícím došlo k nárůstu o 66 %. Poslední dva roky měly příjmy rostoucí tendenci a tudíž nejvyššího výnosu bylo dosaženo v roce 2010 ve výši 2,5 mil. Kč. Tab. č. 3.3 znázorňuje podrobnou strukturu nedaňových příjmů obce Chotěbuz.

Tab. č. 3.3: Nedaňové příjmy v letech 2006 – 2010

(v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2006	2007	2008	2009	2010
Příjmy z poskytovaných služeb a výrobků	784,25	629,15	978,70	1 058,42	1 129,39
Pronájem pozemků a ost.nemovitostí	274,16	264,36	482,72	577,51	596,21
Odvody příspěvkových organizací	451,88	242,11	460,67	460,67	460,66
Přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady	0	47,51	48,73	124,96	108,72
Příjmy z úroků	80,66	95,44	168,54	167,40	140,02
Ostatní nedaňové příjmy	61,26	8,09	5,54	20,03	59,34
Nedaňové příjmy celkem	1 652,21	1 286,67	2 144,90	2 408,99	2 494,35
Roční nárůst/pokles v %	-	- 22	66,7	12,3	3,5

Zdroj: Interní podklady obecního úřadu Chotěbuz za léta 2006 – 2010, vlastní zpracování.

Z Tab. č. 3.3 je patrné, že významně největší položku tvoří příjmy z poskytovaných služeb a výrobků. V průměru se tyto příjmy podílejí 46 % na celkových nedaňových příjmech. Příjmy mají rostoucí tendenci, výjimku tvoří rok 2007, zde příjmy klesly a zároveň byly nejnižší za sledované období. Nejvyšší byly v roce 2010 ve výši 1,1 mil. Kč. Výše těchto příjmů je ovlivněna tím, že obec Chotěbuz nemá zaveden MP za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, ale má uzavřenou smlouvu se svozovou společností Nehlsen s.r.o. a ta na základě smlouvy nakládá na území obce s komunálním odpadem. Obec ji dále nabízí svým občanům jako poskytovanou službu, proto se objevuje v rozpočtu a výrazně jej ovlivňuje. Blíže je tato problematika řešena v podkapitole 4.3.2.

Druhou položkou jsou příjmy z pronájmu pozemků a ostatních nemovitostí. Tvoří 21 % z celkových nedaňových příjmů. Nejnížší byly v roce 2007 ve výši 264 tis. Kč a nejvyšší v posledním roce ve výši 596 tis. Kč. Další příjmy plynou od příspěvkových organizací. Na celkových nedaňových příjmech se také podílely v průměru 21 %. V roce 2006 byly ve výši 451 tis. Kč, rok poté se snížily o 53 % a zároveň byly nejnižší během sledovaného období. Od roku 2008 jsou příjmy neměnné a to ve výši 460 tis. Kč. Přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady byly v roce 2006 nulové, v roce 2009 byly nejvyšší a to ve výši 124 tis. Kč. Příjmy z úroků mají během let 2006 – 2010 rostoucí tendenci. Výjimkou byl rok 2009, kdy příjem klesl pouze o 1 tis. Kč. Položka ostatní nedaňové příjmy

v sobě zahrnuje přijaté pojistné náhrady či ostatní nedaňové příjmy jinde nezařazené. Ve sledovaném období tyto příjmy různě kolísaly. Nejnížší byly v roce 2008 ve výši 5 tis. Kč a nejvyšší byly zaznamenány v roce 2006 a to ve výši 61 tis. Kč.

3.3.3 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy obce jsou svým charakterem jednorázové a neopakovatelné, jejich výši však obec ovlivnit může. Slouží zpravidla k financování dlouhodobých investičních potřeb. Tato skupina příjmů tvoří v rozpočtu obce Chotěbuz objemově nejnížší položku, každoročně se v průměru podílela na celkových příjmech 1,2 %. Výjimkou byl rok 2008, kdy se příjmy vyšplhaly na 19 % z celkového objemu příjmů. V roce 2006 byl uskutečněn pouze příjem z prodeje ostatních nemovitostí. Rok poté k němu přibyl příjem z prodeje ostatního dlouhodobého majetku, ale i tak byly kapitálové příjmy během let 2006 – 2010 nejnížší a to ve výši pouhých 56 tis. Kč. V posledních třech letech obec Chotěbuz realizovala pouze příjem z prodeje pozemků. V roce 2008 došlo k prudkému navýšení, pouze v tomto roce se obci podařilo prodat pozemky v hodnotě 2,5 mil. Kč. V posledních dvou letech tyto příjmy poklesly, v roce 2009 o 90 % a v roce 2010 o 67 %. V následující Tab. č. 3.4 je uveden vývoj kapitálových příjmů.

Tab. č. 3.4: Vývoj kapitálových příjmů obce Chotěbuz v letech 2006 – 2010 (v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2006	2007	2008	2009	2010
Příjmy z prodeje pozemků	0	0	2 538,08	260,78	85,20
Příjmy z prodeje ostatních nemovitostí	150,47	16,00	0	0	0
Příjmy z prodeje ostat. dlouhodobého majetku	0	40,00	0	0	0
Kapitálové příjmy celkem	150,47	56,00	2 538,08	260,78	85,20
Roční nárůst/pokles v %	-	- 96	4 532	- 90	- 67

Zdroj: Interní podklady obecního úřadu Chotěbuz za léta 2006 – 2010, vlastní zpracování.

3.3.4 Přijaté dotace

Poslední kategorii příjmů podle druhového hlediska tvoří přijaté dotace. Nárokové dotace jsou poskytovány obcím každoročně automaticky a jsou použity především v souvislosti s výkonem státní správy, školství, sociálních služeb. Nenárokové dotace mohou obce získávat od krajů, ze státního rozpočtu, ze státních fondů, ale i z fondů Evropské unie.

O tyto dotace se musí obec ucházet na základě předem stanovených pravidel. V průběhu sledovaného období se přijaté transfery podílely 9 % na celkových příjmech. Tab. č. 3.5 prezentuje podrobnější strukturu přijatých dotací.

Tab. č. 3.5: Struktura přijatých dotací v letech 2006 – 2010

(v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2006	2007	2008	2009	2010
Neinvestiční dotace:					
Z Všeobecné pokladní správy SR	42,68	0	20,00	23,24	52,87
Ostatní neinvestiční dotace ze SR	749,31	529,78	262,73	632,70	460,17
Ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu	97,50	95,20	102,87	104,28	375,04
Z rozpočtů ÚSC	60,00	60,00	60,00	67,70	227,92
Neinvestiční dotace celkem	949,49	684,99	445,60	827,92	1 116,00
Investiční dotace:					
Z rozpočtů ÚSC	100,00	300,00	300,00	370,00	0
Investiční dotace celkem	100,00	300,00	300,00	370,00	0
Přijaté dotace celkem	1 049,49	984,98	745,60	1 197,92	1 116,00
Roční nárůst/pokles v %	-	- 6	- 24,3	60,6	- 6,8

Zdroj: Interní podklady obecního úřadu Chotěbuz za léta 2006 – 2010, vlastní zpracování.

Neinvestiční dotace se podílí v průměru 78 % na celkovém objemu přijatých dotací. Nejvýznamnější položkou jsou ostatní neinvestiční dotace ze státního rozpočtu, které v prvním roce sledovaného období dosáhly částky 749 tis. Kč. V roce 2007 poklesly o 30 % a v roce 2008 dokonce o 50 %. V následujícím roce dotace vzrostly o 140 %. Poslední rok byl zaznamenán opět pokles a to o 27 %. Dotace plyne od orgánů státní správy (ministerstev zemědělství, životního prostředí, kultury apod.) a poskytuje se např. pro dotace přijímané od úřadů práce v rámci tzv. aktivní politiky zaměstnanosti. Z kapitoly Všeobecná pokladní správa plynou obci dotace co do objemu nejnižší a jsou určeny na prevenci kriminality, na volby, na záchranu památkových rezervací, na obnovu vodovodů, kanalizací, výstavbu bytů, na obnovu silniční sítě, účelové dotace v oblasti požární ochrany či ekologické dotace. V průběhu sledovaného období dotace různě kolísala a v roce 2007 ji obec neobdržela.

Dotace přijatá ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu se podílí v průměru 19 % na celkových neinvestičních dotacích. V průběhu sledovaného období měla rostoucí tendenci, výjimku tvořil pouze rok 2007, kdy nastal mírný pokles. Nejvyšší byla v posledním

roce, kdy se podílela 34 % na celkových neinvestičních dotacích. Tato dotace se poskytuje na výkon zřizovatelských funkcí převedený z Okresních úřadů či příspěvek na školství. Poslední kategorie jsou transfery získané z rozpočtů ÚSC, ty se podílejí v průměru 11 % na celkovém objemu neinvestičních dotací. První tři roky byly neměnné ve výši 60 tis. Kč a rok poté mírně vzrostly. Nejvyšší byly v roce 2010 ve výši 227 tis. Kč. Tyto dotace se poskytují na základní školství za dojíždějící žáky, neinvestiční peněžní dary související s živelnou pohromou či příspěvky na provoz hřbitova společného pro více obcí.

Investiční dotace se podílí na celkových dotacích 22 %. Během sledovaného období obec Chotěbuz obdržela dotace pouze z rozpočtů ÚSC a ty mají rostoucí tendenci. V prvním sledovaném období obec získala 100 tis. Kč. V roce 2007 byl zaznamenán nárůst o 200 % a v roce dalším zůstala dotace neměnná. V předposledním roce vzrostl podíl transferů o 23 %. V roce 2010 však obec žádnou investiční dotaci neobdržela. Investiční dotace byly využity na výměnu elektroinstalace v kulturním domě, rekonstrukce brány u zámku, statické zajištění sportovního střediska či rekonstrukce vodovodní soustavy.

3.3.5 Běžné výdaje

Běžné výdaje představují největší skupinu výdajů v rozpočtu obcí. Patří sem zejména platy zaměstnanců, nákupy energií, nákupy služeb, dary, dávky, transfery či dotace jiným rozpočtům. Na celkovém objemu výdajů se tyto výdaje v průměru podílí 82 %. V roce 2006 obec Chotěbuz vydala ze svého rozpočtu 8,4 mil. Kč. Rok poté se běžné výdaje snížily o 24 %. Poslední tři roky sledovaného období výdaje narůstaly, v roce 2008 byly vyšší o 18,4 %, následující rok o 27,3 % a v roce 2010 o 4,5 %. Analýza výdajů bude provedena podle členění dle odvětví. To znázorňuje Tab. č. 3.6 Odvětvové členění běžných výdajů v letech 2006 – 2010.

Tab. č. 3.6: Odvětvové členění běžných výdajů v letech 2006 – 2010

(v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2006	2007	2008	2009	2010
Průmysl a ostat. hospodářství	1 070,35	525,10	688,00	1 396,37	1 557,58
Služby pro obyvatelstvo	2 537,65	2 120,17	2 667,36	3 529,99	3 545,51
Sociální věci	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00
Bezpečnost, právní ochrana	178,34	124,22	134,43	226,91	314,96
Všeobecná veřejná správa	4 609,00	3 599,51	4 060,15	4 471,03	4 641,97
Běžné výdaje celkem	8 425,34	6 399,00	7 579,94	9 654,30	10 090,02
Roční nárůst/pokles v %	-	- 24	18,4	27,3	4,5

Zdroj: Interní podklady obecního úřadu Chotěbuz za léta 2006 – 2010, vlastní zpracování.

Nejvyšší podíl na celkových běžných výdajích tvoří položka Všeobecná veřejná správa ve výši 48 %. Patří sem především výdaje na volby, odměny členům zastupitelstva či činnost místní správy. Druhou nejvýznamnější položkou jsou Služby pro obyvatelstvo. Nejnižší byly v roce 2007 ve výši 2,1 mil. Kč a nejvyšší v roce 2010 ve výši 3,5 mil. Kč. Mezi tyto výdaje patří výdaje spojené s rozvojem bydlení, veřejné osvětlení, kultura či školství. Položka Průmysl a ostatní hospodářství během sledovaného období kolísala. Zde jsou zařazeny výdaje např. na vodní hospodářství, silnice, dopravu či odpadní vody. Výdaje na Bezpečnost a právní ochranu se pohybovaly v rozmezí 124 tis. Kč – 314 tis. Kč a byly vydány na požární ochranu. Oblast Sociální věci byla po celou dobu sledovaného období ve stejné výši 30 tis. Kč a zahrnuje výdaje na osobní asistenty, pečovatelskou službu.

3.3.6 Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje jsou určeny k pokrytí dlouhodobých investičních potřeb, jejich výše závisí na schopnosti obce získat zdroje na jejich krytí. Jsou propojeny jak s kapitálovými příjmy a dotacemi, tak s rozpočtovým výhledem. Tyto výdaje se podílí na celkových výdajích v průměru 18 %. V roce 2006 byly kapitálové výdaje ve výši 1,6 mil. Kč. V následujícím roce se zvýšily o 57,9 % a dosáhly tak nejvyšší hodnoty za sledované období. Nárůst byl zaznamenán i v roce 2008 a to o 22 %. V dalších dvou letech výrazně klesaly, v roce 2009 o 36 % a v posledním roce dokonce o 75,5 %.

Tab. č. 3.7: Odvětvové členění kapitálových výdajů v letech 2006 – 2010

(v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2006	2007	2008	2009	2010
Průmysl a ostat. hospodářství	0	0	1 830,82	0	0
Služby pro obyvatelstvo	300,51	126,14	119,00	503,12	210,15
Sociální věci	0	0	0	0	0
Bezpečnost, právní ochrana	44,63	53,25	55,78	0	0
Všeobecná veřejná správa	1 341,64	2 485,30	65,63	818,96	113,55
Kapitálové výdaje celkem	1 686,78	2 664,69	2 071,23	1 322,08	323,70
Roční nárůst/pokles v %	-	57,9	- 22,2	- 36	- 75,5

Zdroj: Interní podklady obecního úřadu Chotěbuz za léta 2006 – 2010, vlastní zpracování.

Během sledovaného období obec Chotěbuz každoročně vydávala ze svého rozpočtu kapitálové výdaje pouze na Služby pro obyvatelstvo a Všeobecná veřejná správa. Výdaje na Služby pro obyvatelstvo se pohybovaly v rozmezí 119 tis. Kč – 503 tis. Kč. Výdaje na Všeobecnou veřejnou správu byly nejnižší v roce 2008 ve výši 65 tis. Kč a nejvyšší v roce 2007 ve výši 2,4 mil. Kč. U položky Průmysl a ostatní hospodářství byl zaznamenán výdaj pouze v roce 2008 ve výši 1,8 mil. Kč. Na Bezpečnost, právní ochranu obec vynakládala prostředky pouze první tři roky sledovaného období.

3.4 Zadluženost obce

Na základě usnesení vlády ČR je Ministerstvem financí prováděn monitoring hospodaření obcí pomocí šestnácti informativních a dvou monitorujících ukazatelů. Cílem monitoringu je vést obce k větší obezřetnosti při hospodaření se svěřenými veřejnými prostředky. Mezi informativní ukazatele patří počet obyvatel, příjem celkem (po konsolidaci), úroky, uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků, dluhová služba celkem, ukazatel dluhové služby (v %), aktiva celkem, cizí zdroje, stav na bankovních účtech celkem, úvěry a komunální dluhopisy, přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy, zadluženost celkem, podíl zadluženosti na cizích zdrojích (v %), cizí zdroje na 1 obyvatele, oběžná aktiva, krátkodobé závazky. Monitorující ukazatele jsou podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %) a celková

(běžná) likvidita. Obec Chotěbuz dlouhodobě nesplácí žádné půjčky či úvěry a tudíž je její zadluženost 0 %.²⁵

²⁵ Ministerstvo financí ČR, Monitoring hospodaření obcí [on-line]. [cit. 2010 – 03 - 05]. Dostupné z [www: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/vf_monitoring_hospodareni_obci.html>](http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/vf_monitoring_hospodareni_obci.html)

4. MÍSTNÍ POPLATKY V PRAXI

Tato kapitola je zaměřena na konkrétní MP, které obec Chotěbuz využívá. Je zde popsáno, jak se poplatky zavádí, vybírají či vymáhají. Následně jsou jednotlivé MP podrobně rozebrány a to ve sledovaném období let 2006 – 2010. V závěru jsou MP zhodnoceny a jsou zde uvedeny doporučení, jak pro poplatky již zavedené, tak pro poplatky, které by obec podle zákona zavést mohla.

4.1 Zavádění MP

Vydávat obecně závazné vyhlášky obce, kterými se také zavádí MP, má obec právo na základě zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška o MP je obecně závazný právní předpis pro území obce, která tuto vyhlášku vydala. Obec se při vydání OZV řídí zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů a dále musí být v souladu s procesní normou, kterou je v poplatkovém řízení zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatníků, ve znění pozdějších předpisů. Jednotlivé druhy místních poplatků, které mohou být v obci zavedeny, vymezuje právě zákon o místních poplatcích. Poplatky jsou fakultativní povahy a povinnými se stávají až zavedením OZV. Z čehož vyplývá, že pouze obec rozhoduje o tom, které poplatky na svém území zavede. Při zpracování OZV je nutno zachovat zákonnost i formální právní úpravu. OZV musí být terminologicky jasná, přesná a jednotná. Měla by být členěna tak, že v první části bude uveden výčet druhů MP, které obec zavede a v části další se uceleně upraví jednotlivé druhy MP s vyjádřením předmětu, poplatníka, vybírání, srážky, ohlašovací povinnost, splatnost, úlevy či osvobození od poplatků. Náležitosti OZV jsou:

- **Ohlašovací povinnost** – správce prostřednictvím této povinnosti získá identifikační údaje o poplatníkovi, také o vzniku či zániku poplatkové povinnosti a jejím rozsahu. Údaje slouží jako podklad pro sledování, kontrolu, evidenci a vyměření poplatku. Požadované údaje je poplatník povinen sdělit, aniž by byl k tomu vyzván.
- **Předmět poplatku** – představuje souhrn skutečností, na které právní předpis váže platební povinnost, např. využitá lůžka, vybrané vstupné či užívání veřejného prostranství.
- **Subjekt poplatku** – je osoba poplatníka, plátce a správce poplatku. Plátcem se rozumí osoba, která pod svou vlastní majetkovou odpovědností odvádí správci

poplatku poplatek vybraný od poplatníků nebo jím sražený. Poplatník je osoba povinná splnit platební povinnost.

- **Základ poplatku** – je stanoven různě, podle charakteru a předmětu zpoplatnění jednotlivých MP.
- **Sazba poplatku** – u MP je stanovená horní hranice finanční částky. Výjimku tvoří poplatek ze vstupného, kde je sazba stanovena procenty a poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj, který má stanovenou i dolní hranici sazby.
- **Splatnost poplatku** – termín, do kterého musí poplatník splnit platební povinnost, kterou mu ukládá právní předpis, u MP tedy OZV.
- **Osvobození a úlevy** – tyto instituty obec využije v případě, že se rozhodne pro určitý okruh poplatníků nebo předmět zpoplatnění stanovit širší osvobození než umožňuje zákon.²⁶

4.2 Jednotlivé MP za sledované období let 2006 – 2010

Zastupitelstvo obce vydalo v roce 1998 obecně závaznou vyhlášku č. 1/1998 o MP za provozovaný hrací přístroj. Dále také obec v roce 2003 vydala OZV č. 7/2003 o místních poplatcích, kde jsou zahrnuty MP: poplatek ze psů, poplatek za užívání veřejného prostranství a poplatek ze vstupného. Z dalších pěti možných MP obec nevyužívá žádný, uvažuje však o zavedení poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů.

4.2.1 Poplatek ze psů

Tento MP platí držitel psa, což je FO či PO s trvalým pobytem nebo sídlem na území České republiky. Oznamovací povinnost musí poplatník splnit písemně či ústně do 15 dnů od vzniku poplatkové povinnosti, tj. dovršení tří měsíců stáří psa nebo započetí držení staršího psa. Stejným způsobem i stejné lhůtě je povinen poplatník oznámit zánik této povinnosti. Tato povinnost se vztahuje i na osobu, která je od platební povinnosti podle zákona o MP nebo vyhlášky osvobozena. Důvod pro osvobození musí poplatník prokázat. Poplatník je zároveň povinen oznámit jakoukoliv skutečnost, která má vliv na výši jeho poplatkové povinnosti nebo na vznik, zánik a osvobození a to do 15 dnů ode dne, kdy tato skutečnost nastala.

²⁶ Jirásková, Z., Šneberková, A.: Místní poplatky v praxi, Polygon, Praha, 2004, s 19

Poplatník od správce poplatku obdrží evidenční známku pro psa bez ohledu na to, zda má či nemá poplatkovou povinnost. Tato povinnost vzniká v kalendářním měsíci, ve kterém pes dovršil tři měsíců stáří. Poplatek se platí za každý i započatý kalendářní měsíc.

Roční sazba poplatku ze psů činí:

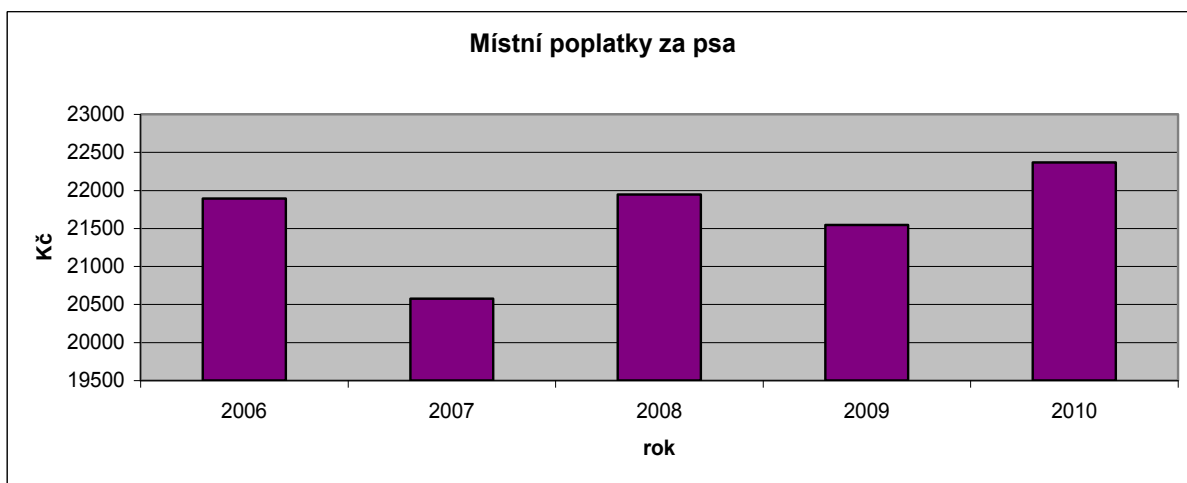
- za psa.....**100 Kč**
- za druhého a každého dalšího psa.....**150 Kč**
- za psa, jehož držitelem je poživatel invalidního, starobního, vdovského a vdoveckého důchodu, který je jeho jediným zdrojem příjmů a nebo poživatel sirotčího důchodu.....**100 Kč**
- za druhého a každého dalšího psa jehož držitelem je osoba uvedená výše.....**150 Kč**

Poplatek je splatný do 31. března příslušného kalendářního roku. Vznikne-li tato poplatková povinnost po uvedeném termínu splatnosti, je poplatek splatný do 30 dnů ode dne, kdy povinnost platit poplatek vznikla. Od poplatku ze psů je podle vyhlášky osvobozen držitel psa, kterým je:

- osoba nevidomá, bezmocná a osoba s těžkým zdravotním postižením, které byl přiznán III. stupeň mimořádných výhod podle zvláštního právního předpisu,
- osoba provádějící výcvik psů určených k doprovodu těchto osob,
- osoba provozující útulek zřízený obcí pro ztracené nebo opuštěné psy, osoba, které stanoví povinnost držení a používání psa zvláštní právní předpis.

Graf 4.1 Vývoj MP za psa v letech 2006 – 2010

(v Kč)

Zdroj: Interní podklady obecního úřadu Chotěbuz za léta 2006 – 2010, vlastní zpracování.

Graf 4.1 znázorňuje ve sledovaném období MP za psa v Kč. V roce 2006 byly realizovány příjmy ve výši 21 892 Kč. V roce 2007 byly příjmy nejmenší, což je způsobeno tím, že počet poplatníků stále kolísá. Pro rok 2008 byl zaznamenán nárůst o 6 %. V následujícím roce došlo opět k nepatrnému snížení MP. V posledním sledovaném období byly příjmy nejvyšší. Obec za poslední rok sledovaného období evidovala 220 poplatníků za tento MP.

4.2.2 Poplatek za užívání veřejného prostranství

Předmětem poplatku je zvláštní užívání veřejného prostranství, kterým se rozumí: provádění výkopových prací, umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb, pro umístění stavebních nebo reklamních zařízení, zařízení cirkusu, lunaparku a jiných obdobných atrakcí, umístění skládek, vyhrazení trvalého parkovacího místa a užívání tohoto prostranství pro kulturní, sportovní a reklamní akce nebo potřeby tvorby filmových a televizních děl. Poplatek se neplatí z akcí pořádaných na veřejném prostranství, jejichž výtěžek jde na charitativní a veřejně prospěšné účely.

Veřejným prostranstvím se rozumí prostory, které jsou přístupné každému bez omezení a slouží obecnému užívání, bez ohledu vlastníka pozemku. Poplatník je FO i PO, která takto veřejné prostranství využívá. Veřejným prostranstvím v obci Chotěbuz je:

- pozemní komunikace (silnice, místní komunikace včetně nástupních ploch linkové osobní dopravy),
- chodníky a to včetně přilehlé zeleně,
- parkoviště u nádraží,
- parc. č. 161 katastrální území Podobora,
- travnaté plochy parc. č. 437, 436, 169/1 k. ú. Zpupná Lhota

Poplatník je povinen písemně či ústně oznámit správci poplatku užívání veřejného prostranství nejméně 15 dní před započítáním. V případě užívání veřejného prostranství na dobu kratší než 5 dní je nutno splnit tuto povinnost nejpozději v den zahájení užívání veřejného prostranství některým ze způsobu zvláštního užívání. Při plnění oznamovací povinnosti je poplatník povinen sdělit správci poplatku příjmení, jméno nebo název PO, bydliště nebo sídlo, rodné číslo nebo IČ. Jde-li o FO nebo PO, která je podnikatelským subjektem, uvede čísla účtu u peněžních ústavů, na nichž jsou soustředěny peněžní prostředky

z její podnikatelské činnosti. Poplatková povinnost vzniká od 1. dne, kdy došlo k užívání veřejného prostranství až do dne, kdy skončilo.

Sazba poplatku za každý započatý m² a každý započatý den:

- za provádění výkopových prací5 Kč
- za umístění dočasné stavby sloužící pro poskytování prodeje.....3 Kč
- za umístění dočasné stavby sloužící pro poskytování služeb.....3 Kč
- za umístění zařízení sloužícího pro poskytování prodeje.....10 Kč
- za umístění zařízení sloužícího pro poskytování služeb.....10 Kč
- za umístění stavebního zařízení3 Kč
- za umístění reklamního zařízení.....5 Kč
- za umístění a provoz lunaparku, cirkusu a jiných obdobných atrakcí.....10 Kč
- za umístění skládek stavebního materiálu10 Kč
- za vyhrazení trvalého parkovacího místa.....1,50 Kč
- za užívání veřejného prostranství pro kulturní, sportovní akce a reklamní akce.....1 Kč
- za užívání veřejného prostranství pro potřeby tvorby filmových a televizních děl.....10 Kč

Poplatek je splatný při užívání veřejného prostranství kratší dobu než 30 dní v den, kdy užívání začalo. Je-li veřejné prostranství užíváno déle než 30 dní, splatnost připadá na den, kdy užívání skončilo. Poplatku nepodléhají trvale vyhrazená parkovací místa pro osoby zdravotně postižené. Nárok na osvobození od poplatku musí poplatník písemně či ústně oznámit správci poplatků. Nárok na úlevu od poplatku má poplatník na základě žádosti při řešení havarijních stavů inženýrských sítí po schválení radou obce.

Graf 4. 2 Vývoj MP za užívání veřejného prostranství v letech 2006 – 2010

(v Kč)

Zdroj: Interní podklady obecního úřadu Chotěbuz za léta 2006 – 2010, vlastní zpracování.

Z grafu 4.2 je zřejmé, že MP za užívání veřejného prostranství je velmi nepravidelný a v rozpočtu obce tvoří příjem zanedbatelný. V letech 2007 i 2009 byl příjem stejný a sice 300 Kč. V obou letech se jednalo o příjem z umístění reklamního zařízení. Rok 2010 přinesl do rozpočtu obce pouhých 50 Kč, taktéž z umístění reklamního zařízení.

4.2.3 Poplatek ze vstupného

Je vybírán ze vstupného na kulturní, sportovní, prodejní a reklamní akce, snížené o DPH, je-li v ceně vstupného obsaženo. Z akcí určených na charitativní a veřejně prospěšné účely se poplatek neplatí. Vstupným se rozumí peněžitá částka, kterou účastník akce zaplatí za to, že se jí zúčastnil. Poplatek hradí FO a PO, které akci pořádají. Nejpozději deset dní před konáním akce je povinen poplatník oznámit správci poplatku písemně či ústně do protokolu druh akce, datum i čas jejího konání a výši vstupného. Zároveň je poplatník povinen sdělit příjmení, jméno, název PO, bydliště či sídlo nebo IČ. Poplatník je povinen do deseti dní po skončení akce oznámit celkovou výši vybraného vstupného sníženou o DPH, pokud byla v ceně vstupného obsažena.

Sazba poplatku z úhrnné částky vybraného vstupného činí pro :

- kulturní akce 20 %,
- sportovní akce 20 %,
- prodejní akce 20 %,
- reklamní akce 20 %.

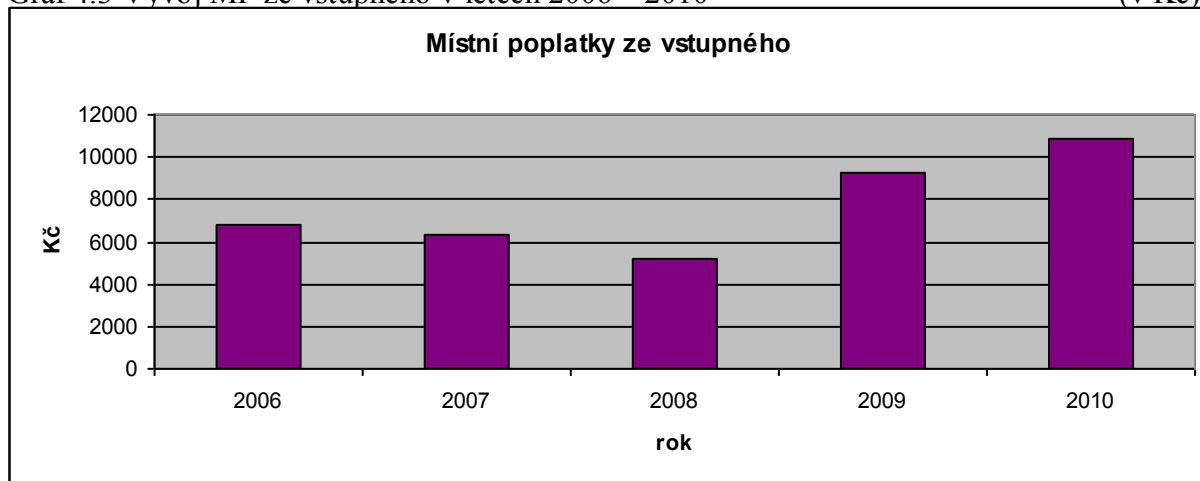
Dále je vybírán paušálem u kulturního domu:

- sál do 50 osob paušál **200,- Kč**,
- sál do 100 osob paušál **400,- Kč**,
- sál do 150 osob paušál **600,- Kč**,
- sál do 200 osob paušál **800,- Kč**,
- sál nad 200 osob paušál **1100,- Kč**.

Poplatek je splatný do 15 dne ode dne skončení akce. Od poplatku jsou osvobozeni: akce, jejichž celkový výtěžek je určen na charitativní a veřejně prospěšné účely, sportovní akce pořádané místní tělovýchovnou jednotou, divadelní představení a koncerty vážné hudby, akce pořádané obcí Chotěbuz, akce pořádané organizacemi, které sdružují děti a mládež včetně místních SRPŠ a dětských organizací.

Graf 4.3 Vývoj MP ze vstupného v letech 2006 – 2010

(v Kč)

Zdroj: Interní podklady obecního úřadu Chotěbuz za léta 2006 – 2010, vlastní zpracování.

Z grafu 4.3 je vidět, že příjem za MP ze vstupného se v jednotlivých letech sledovaného období příliš neliší a celkově tvoří zanedbatelný příjem do rozpočtu obce. V roce 2008 byl příjem z poplatků ze vstupného nejnižší a to sice 5 200 Kč. Rok poté byl tento příjem vyšší o 79%, do rozpočtu obce přibylo 9 300 Kč. V posledním roce byly realizovány největší příjmy a sice 10 900 Kč. Ve sledovaném období tvořilo tento příjem pouze vstupné za kulturní akce.

4.2.4 Poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj

Tomuto poplatku podléhá každý povolený výherní hrací přístroj.²⁷ Poplatníkem je PO, která je provozovatelem takového přístroje. Nejpozději do 10 dní od zahájení provozu VHP je poplatník povinen oznámit povinnost písemně a taktéž uvést typ a výrobní číslo VHP. Sazba poplatku činí za každý VHP na tři měsíce 5000 Kč. V případě, že je VHP provozován dobu kratší, než tři měsíce, výše poplatku se stanoví v poměrné výši odpovídající skutečné době provozu.

Poplatková povinnost vzniká dnem uvedení do provozu VHP a zaniká dnem ukončení provozu. Tento MP je splatný najednou, nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy poplatková povinnost vznikla. Nebudou-li však poplatky zaplacený včas a ve správné výši, může správce poplatku zvýšit nezaplacené poplatky o 50%.

Graf 4.4 Vývoj MP za provozovaný VHP v letech 2006 – 2010 (v Kč)

Zdroj: Interní podklady obecního úřadu Chotěbuz za léta 2006 – 2010, vlastní zpracování.

Na území obce Chotěbuz v roce 2006 nebyl evidován žádný VHP. Provozovaný VHP je zde až od roku 2007. V tomto roce byl příjem z poplatku nejnižší, činil 4 837 Kč. Z čehož vyplývá, že VHP byl přihlášen až v posledním čtvrtletí daného roku. V dalších třech letech byl VHP provozován po celý rok a příjem tak činil 20 000 Kč.

²⁷ Podle Zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách.

4.3 Zhodnocení

Obec Chotěbuz zavedla MP obecně závaznou vyhláškou a to konkrétně: poplatek ze psů, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného a poplatek za provozovaný VHP. Nejvyšší podíl na celkových MP má poplatek za psa, v průměru za období let 2006 – 2010 tvoří větší polovinu, přesně 56 % příjmů za MP. Naopak nejméně se vybralo za poplatek za užívání veřejného prostranství, ten nedosáhl ani jednoho procenta. Celkový přehled příjmů z MP za dané období je shrnut v tabulce 4.1.

Tab. 4.1 Přehled MP za sledované období let 2006 – 2010 (v Kč)

MP	Rok					% průměr
	2006	2007	2008	2009	2010	
MP ze psů	21 892	20 576	21 945	21 543	22 366	54,5
MP za užívání veř. prostranství	0	300	0	300	50	0,3
MP ze vstupného	6 800	6 300	5 200	9 300	10 900	18,8
MP za VHP	0	4 857	19 945	19 778	18 316	26,4
Celkem	28 692	32 033	47 090	50 921	51 632	100

Zdroj: Interní podklady obecního úřadu Chotěbuz za léta 2006 – 2010, vlastní zpracování.

Příjmy z výběru jednotlivých MP nemají konkrétní určení použití, jsou zahrnuty do obecního rozpočtu. V prvním roce daného období byly příjmy malé, na území obce se vybralo pouze 28 692 Kč a to za poplatek ze psů a ze vstupného. V roce 2007 zaznamenala obec zvýšení příjmů o 12 %, koncem roku byl přihlášen provozovaný VHP a také bylo na území obce umístěno reklamní zařízení. V následujícím roce bylo navýšení nejvyšší, oproti předcházejícímu roku vzrostl příjem z MP o 47 %, což bylo způsobeno tím, že poplatek za provozovaný VHP byl vybrán za celý rok a vyšplhal se na necelých 20 000 Kč. Také bylo opět na území obce umístěno reklamní zařízení, které přineslo zanedbatelný příjem 300 Kč a u MP ze vstupného se vybralo o 4 100 Kč více než v předcházejícím roce.

Tab. 4.2 Podíl MP na celkových daňových příjmech

(v tis. Kč)

Položky	Rok				
	2006	2007	2008	2009	2010
Daňové příjmy	6 425	7 247	8 309	8 042	8 102
Příjmy za MP	28,6	32	47	50,9	40,9
% podíl	0.44	0,44	0,57	0,63	0,50

Zdroj: Interní podklady obecního úřadu Chotěbuz za léta 2006 – 2010, vlastní zpracování.

V tabulce 4.2 jsou uvedeny podíly MP na celkových daňových příjmech. MP tvořily ve sledovaném období necelé procento z celkových daňových příjmů obce Chotěbuz. Tato procentní výše není příliš významná, je však nedílnou součástí daňových příjmů obce. Díky tomu, že obec může sama stanovit sazbu za poplatky do horní hranice dané zákonem o MP, může tak ovlivnit výnos z těchto poplatků, a tím i celkové daňové příjmy, i když v malé výši.

4.3.1 Zhodnocení poplatků uplatněných v obci Chotěbuz

MP ze psů představuje pro obec největší přínos, vzhledem k ostatním vybíraným poplatkům. Sazba poplatku je stanovena za psa 100 Kč a za druhého a každého dalšího psa 150 Kč. To v roce 2010 přispělo do rozpočtu obce 21 715 Kč. Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích však stanovuje maximální hranici až na 1 500 Kč ročně za psa a u druhého a každého dalšího psa může obec horní hranici sazby zvýšit až o 50 %. Následující tabulka uvádí pět možných variant MP za psa a jejich přínos do rozpočtu obce. Jednotlivé sazby poplatku byly stanoveny jako nejnižší částka 150 Kč a 1 500 Kč, což je max. možná sazba ze zákona. Rozmezí mezi jednotlivými variantami je rovnoměrné ve výši 340 Kč. Pro celkový příjem je brán počet poplatníků z roku 2010, což činilo 224 poplatníků.

Tab. 4.2 Varianty na zvýšení sazby poplatku za psa

(v Kč)

MP za psa	1.	2.	3.	4.	5.
MP za psa	150	490	830	1 170	1 500
MP za druhého a každého dalšího psa	225	735	1 245	1 755	2 250
Příjem pro obec celkem	33 600	109 760	185 920	262 080	336 000

Zdroj: vlastní zpracování

Zvýšením MP za psa podle variant 2. – 5., by rozpočet obce zaznamenal prudký nárůst, ovšem na druhou stranu by to mohlo vést k odhlašování psů z obce, kteří by zde poté pobývali na černo, nebo by je obyvatelé přehlašovali do jiné obce, kde mají nižší sazby. To by nebylo žádoucí a zvýšení MP by nepřineslo žádný přínos. Přínosem by mohlo být mírnější zvýšení MP a to tak, aby domácnosti nezaznamenaly markantní zátěž a zároveň byl rozpočet obce posílen. Obec Chotěbuz by mohla zvýšit sazbu poplatku za psa na 150 Kč, tedy využít variantu č. 1. Rozpočet obce by 50% navýšení posílilo o necelých 12 000 Kč. Toto navýšení je v rozpočtu obce zanedbatelné, ale i tak může přispět ke zvýšení kvality poskytovaných služeb, údržby či kulturních akcí pořádaných obcí.

Předmětem **MP za užívání veřejného prostranství** jsou zvláštní způsoby užívání veřejného prostranství, které jsou zákonem stanoveny taxativním výčtem. Důvodem zpoplatnění je omezení užívání daných prostor veřejností ve prospěch určitého subjektu, poplatek má funkci rozpočtovou a regulační (obec může ovlivňovat dobu i rozsah užití veřejného prostranství). Veřejné prostranství určené pro zvláštní užívání musí být OZV, vydanou podle zákona o místních poplatcích, za veřejné prostranství určeno, musí být svým charakterem určeno k veřejnému užívání, musí jít o místo, které je skutečně přístupné každému bez omezení. Poplatek však nelze vybírat za užití lesa či zemědělského pozemku. Obec Chotěbuz realizovala příjem z tohoto poplatku pouze dvakrát za sledované období, lze říci, že šlo o příjem náhodný. V obou případech se jednalo o příjem z umístění reklamního zařízení. Zákon o místních poplatcích umožňuje za užívání veřejného prostranství k umístění prodejních nebo reklamních zařízení, lunaparků a jiných atrakcí zvýšit sazbu až na její desetinásobek. Tímto zvýšením by nepatrně vzrostly příjmy obce, které by se však mohly využít účelně.

MP ze vstupného platí FO nebo PO, které akci pořádají. Ze zákona činí sazba poplatku ze vstupného až 20 % z úhrnné částky vybraného vstupného. Obec může po dohodě s poplatníkem poplatek stanovit paušální částkou. Obec Chotěbuz využila maximální sazby podle zákona a to jak u kulturních, sportovních, prodejních tak i reklamních akcí. Dále u akcí pořádaných v kulturním domě obce je poplatek vybírán paušálem. Částka je zde odstupňována podle zúčastněných osob.

Poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické herní zařízení povolené Ministerstvem financí hradí jeho provozovatel. Ze zákona sazba poplatku na tři měsíce činí od 1 000 Kč do 5 000 Kč. Obec Chotěbuz opět využila horní hranici sazby poplatku. Jedná se o poplatek, který má druhý největší přínos pro obec. Pokud by však obec chtěla na svém území zakázat provoz VHP a chtěla by se stát obcí, která podporuje mravní výchovu, musela by tak učinit OZV schválenou zastupitelstvem obce.

4.3.2 Doporučení vztahující se k nevyužitým poplatkům

Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt

Tento poplatek vybírají obce, jež jsou lázeňským místem či místem soustředěného turistického ruchu za účelem léčení nebo rekreace. Přispívají obci na udržování a rozvoj služeb. Obec Chotěbuz není lázeňským nebo rekreačním místem, tudíž tento poplatek nevybírání a ani vybírat nemůže.

Poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst

Poplatek slouží jako nástroj ochrany určitých území a omezení pohybu motorových vozidel v některých částech obce. Poplatek se vybírá za vydání povolení k vjezdu do vybraných míst, do kterých je jinak vjezd zakázán příslušnou dopravní značkou. Obec Chotěbuz poplatek nevybírání zejména proto, že není nutné takto pohyb motorových vozidel omezovat, dále umístění dopravních značek a správa tohoto poplatku by pro obec představovaly větší výdaje než příjmy a také chce být obec přístupná a nezatěžovat své obyvatele vybíráním tohoto poplatku.

Poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace

Poplatek se vybírá za možnost připojení se na obcí vybudovanou stavbu vodovodu či kanalizace. V ČR tento druh poplatku využívá jen zanedbatelné procento obcí. Jeho aktuální zákonná úprava není objektivně příliš zdařilá a mnohé formulace předmětného ustanovení vyvolávají spíše aplikační potíže. Jedná se o poplatek jednorázový. Obec Chotěbuz ho nevybírá. Napojení na veřejný vodovod již v obci funguje. Kanalizaci obec nemá a nemá ani v plánu ji budovat. Náklady by přesáhly 120 mil. Kč. Obec tedy využívá levnější variantu, kdy každý rodinný dům má svou ČOV. Obec obyvatelům přispívá na její pořízení.²⁸

Poplatek z ubytovací kapacity

Poplatek je uplatňován v obcích a městech, ve kterých jsou zařízení určená k přechodnému ubytování za úplatu. Obec Chotěbuz poplatek nevyužívá, ač by mohla. Na území obce se nachází dvě zařízení poskytující přechodné ubytování za úplatu, a sice Penzion Pod Zámečkem, jehož kapacita je 30 lůžek a Rybí dům s kapacitou 20 lůžek. Ani u jednoho zařízení nebylo možno zjistit, jaké je využití dané kapacity. V následující tabulce jsou tak uvedeny hypotetické příjmy, které by mohla obec v případě zavedení poplatku realizovat. Je navrženo pět variant a to pro 10, 30, 50, 70 a 100% naplněnost ubytovacích zařízení. Pro každou variantu je uveden příjem za jednotlivé zařízení a celkový příjem pro obec. Bude-li obec aktivně podporovat a napomáhat zvýšení cestovního ruchu na svém území, může tak příjmy plynoucí do rozpočtu obce ovlivnit.

Tab. 4.3 Možné příjmy pro obec po zavedení MP z ubytovací kapacity (v Kč)

Ubytovací zařízení	10%	30%	50%	70%	100%
Rybí dům (20 lůžek)	2 920	8 760	14 600	20 440	29 200
Penzion Pod Zámečkem (30 lůžek)	4 380	13 140	21 900	30 660	43 800
Příjem pro obec celkem	7 300	21 900	36 500	51 100	73 000

Zdroj: vlastní zpracování

²⁸ Výše dotace činí 70 % uznatelných materiálových nákladů, nejvýše však 30 000 Kč.

Pokud by obec Chotěbuz zavedla MP z ubytovací kapacity a stanovila by sazbu na 4 Kč za každé využití lůžko a den, což zákon umožňuje, činily by při plné obsazenosti obou zařízení její příjmy 200 Kč denně a za rok 73 000 Kč. Vzhledem k umístění zařízení, uvážení četnosti turistiky v tomto okrese a zájem o tyto služby v okolních obcích, lze předpokládat naplněnost takovýchto zařízení okolo 30 %. Ročně by tedy obec Chotěbuz mohla zvýšit příjmy svého rozpočtu o necelých 22 000 Kč.

Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

Obec Chotěbuz od roku 2006 poplatek nevybírání. Má uzavřenou smlouvu se svozovou společností Nehlsen s.r.o. a ta na základě smlouvy nakládá na území obce s komunálním odpadem (viz. příloha č. 4). Občané si sami zvolí četnost svozu, buď týdenní, čtrnáctidenní nebo kombinovanou formu a podle četnosti a objemu sběrné nádoby zaplatí částku, která je uvedena v následující tabulce. Ceny jsou uvedeny za jeden kus nádoby a rok.

Tab. 4.4 Cena pro svoz odpadu

(v Kč)

Objem a četnost svozu	Rok				
	2006	2007	2008	2009	2010
110 l x 14 dnů	1 300	1 400	1 400	1 500	1 650
110 l x 7 dnů	2 400	2 500	2 500	2 700	2 970
110 l x kombinace	1 850	1950	1 950	2 100	2 310
80 l pytel	80	90	90	100	110

Zdroj: vlastní zpracování

Zastupitelstvo obce upravilo nakládání s odpadem OZV č. 2/2006 o nakládání s komunálním a stavebním odpadem v obci Chotěbuz. Vyhláška vymezuje základní pojmy, na jaké složky se KO třídí, místa určená pro odkládání odpadu, povinnosti FO a PO, stanovuje počet osob na sběrnou nádobu, nakládání se stavebním odpadem, kontrolu a sankce. V následující tabulce jsou zachyceny příjmy a výdaje obce na svoz odpadu. Příjmy se skládají z částek za cenu pro svoz odpadu, které hradí obyvatelé obce na základě smlouvy a výdaje jsou navíc tvořeny i výdaji na svoz dvou velkoobjemných kontejnerů, jež jsou v obci umístěny.

Tab. 4.5 Příjmy a výdaje za odpad v obci Chotěbuz v letech 2006 – 2010

(v Kč)

Položky	Rok				
	2006	2007	2008	2009	2010
Příjmy	386 200	388 200	420 000	447 000	487 513
Výdaje	601 313	528 029	570 758	612 658	624 714
Rozdíl	- 215 113	- 139 829	- 150 758	- 165 658	- 137 201

Zdroj: vlastní zpracování

Příjmy z tabulky mají rostoucí tendenci, kdežto výdaje každý rok kolísaly. Obec Chotěbuz každým rokem na svoz odpadu doplácela. Nejvíce doplácela v roce 2006 a sice 215 113 Kč. V roce následujícím doplácela obec o 35 % méně než v roce 2006. V roce 2008 stál svoz odpadu 150 758 Kč, což bylo o 7,8 % víc než předcházející rok. Další rok byl navýšen o 9,9 % a pro rok 2010 nastalo snížení o 17,2 %. Pokud by se obec rozhodla uplatnit na svém území MP za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů je zapotřebí stanovit sazbu poplatku.

Stanovení sazby poplatku pro fyzickou osobu / rok

$$S = A + B$$

S.....celková sazba poplatku v Kč

A.....1. položka sazby poplatku – max. 250 Kč/ rok

B.....2. položka sazby poplatku – vychází ze skutečných nákladů předchozího roku na sběr a svoz odpadu - max. 250 Kč/ rok

Výpočet

$$A = 250 \text{ Kč}$$

$$B = N / O$$

N.....výše skutečných nákladů (z toho popelnice, pytle, kontejnery a odpadkové koše)

O.....počet obyvatel

$$B = 624\,714 : 1\,133$$

$$B = 551,4 \rightarrow 250 \text{ Kč (upraveno na maximální hranici dle zákona)}$$

$$S = A + B$$

$$S = 250 + 250$$

$$S = 500 \text{ Kč}$$

Obec Chotěbuz by v případě zavedení tohoto MP musela zpracovat novou OZV, z níž by vyplývalo, kdo je poplatníkem, jeho ohlašovací povinnost, sazba poplatku, která je spočítána výše, dále splatnost toho MP a osvobození a úlevy. Poplatníkem by měly být všechny FO s trvalým bydlištěm na území obce a všechny FO, které mají ve vlastnictví stavbu určenou k rekreaci, ale nemají trvalé bydliště na území obce. Ohlašovací povinnost bývá obvykle stanovena nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy povinnost platit tento poplatek vznikla. Stejným způsobem jsou poplatníci povinni ohlásit správci poplatku zánik své poplatkové povinnosti v důsledku změny trvalého pobytu nebo v důsledku změny vlastnictví ke stavbě určené nebo sloužící k individuální rekreaci. Sazba poplatku, která je tvořena dvousložkově, zákon stanovuje max. hranici obou složek 250 Kč/ročně. Splatnost může být rozdělena na dvě splátky a to k 31.3 a druhá splátka k 31.9. daného kalendářního roku. Osvobození se může vztahovat na osoby:

- studenti, kteří po dobu studia jsou ubytováni mimo místo trvalého pobytu,
- poplatník – po dobu výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody,
- poplatníkovi, který dovrší 80 let věku a více,
- osoby, které se prokazatelně v obci po celý rok nezdržovaly a jejich pobyt není znám.

Úleva může být poskytnuta poplatníkům, u nichž není k bytovým nebo rodinným domům zajištěn příjezd svozovými vozidly a nejbližší příjezdová komunikace nebo svozové místo je od stanoviště popelové nádoby pro sběr zbytkového komunálního odpadu vzdáleno nad 60 m, a to ve výši 20 % z roční sazby poplatku.

Následující tabulka ukazuje srovnání stávajícího systému nakládání s KO, kde jsou pro srovnání uvedeny ceny za svoz odpadu a pro další roky je znázorněna situace po zavedení MP za KO. Jsou zde znázorněny příjmy vybrané od obyvatel a výdaje, které jsou spojené s odvozem odpadu, včetně velkoobjemných kontejnerů a jejich rozdílná částka.

Tab 4.6 Srovnání příjmů z poplatku za komunální odpad a stávajícího systému (v Kč)

Položky	2010	Další roky
Příjmy	487 513	566 500
Výdaje	624 714	624 714
Rozdíl	- 137 201	- 58 214
Sazba	1 650*/ 2 310**	500***

Zdroj: vlastní zpracování

* stanovená cena za 14 denní svoz KO

** stanovená cena za 7 denní svoz KO

*** sazba MP za odpad

Z tabulky je zřejmé, že v případě zavedení MP by příjmy obce vzrostly o 16 %. Po odečtení nákladů na likvidaci KO a příjmů by rozdílná částka činila 58 214 Kč, což by znamenalo snížení o 42 %. Obec by tedy doplácela na KO o 78 987 Kč méně. Tyto prostředky by mohla použít na rozvoj svého území. Negativem zavedení poplatku by mohla být skutečnost, že by obyvatelé obce přestali třídit odpad. U současného systému se občanům třídit vyplatí, neboť čím více třídí, tím méně platí a postačí jim 14 denní svoz. Což je možno demonstrovat na příkladu - vezmeme v potaz 4 člennou domácnost, která využívá 14 denní svoz, vychází částka na jednu osobu 412,5 Kč. V případě, že stejně početná rodina využívá 7 denní svoz, částka se vyšplhá na 712,5 Kč na osobu. Je zde možnost, že pokud počet obyvatel rodinného domu nepřesahuje 4 osoby, mají v rámci tohoto poplatku nárok jen na popelnici 1x za 14 dnů a až domy obsazené 5 a více osobami mají nárok na popelnici 1x týdně. Zavedení MP za odpad a stanovení sazby na 500 Kč by představovalo zvýšení jen pro část domácností a samotné zvýšení by nebylo až tak markantní. Přesto by tyto příjmy znamenaly přínos jak pro obec, tak pro její obyvatele.

4.4 Výběr a vymáhání MP

Občané obce Chotěbuz mohou přijít zaplatit poplatek přímo na úřad do konce března příslušného kalendářního roku. Pokud tak neučiní, řeší obec výběr MP prostřednictvím odeslání složenky poplatníkům. Tento postup je však používán pouze u poplatku ze psů. U ostatních MP se složenky neposílají (poplatek ze vstupného, za užívání veřejného prostranství, VHP), poněvadž se tyto MP vztahují jen na některé subjekty a výše poplatku, se vypočítá individuálně.

Neodvede-li poplatník poplatky včas a ve správné výši, vyměří obec poplatek platebním výměrem, přičemž může tento poplatek zvýšit až na trojnásobek. Takto vyměřené poplatky se zaokrouhlují na celé koruny nahoru. Při vyměřování MP vychází správce z údajů sdělených mu poplatkovým subjektem v rámci ohlašovací povinnosti. Není-li ohlašovací povinnost splněna, stanoví se poplatek na základě tzv. pomůcek, jako jsou např. poznatky správce poplatku ze zpoplatňování obdobného subjektu, zkušenosti z minulých poplatkových období u téhož subjektu, výpověď osoby přezvědne atd. MP vyměřeny na základě pomůcek musí být vždy v zájmu zachování zásady součinnosti. Platební výměr je rozhodnutí, proto musí obsahovat všechny náležitosti podle § 32 odst. 2 zákona o správě daní a poplatků. Odůvodnění zde být nemusí, ale v rámci zvýšení informovanosti poplatníků je vhodné.

Nezaplatí-li poplatník MP vyměřený platebním výměrem do 30 dnů od jeho doručení, stává se platební výměr vykonatelný a je možné zahájit vymáhací řízení. Správce poplatku do 3 měsíců musí vydat výzvu k zaplacení nedoplatku v náhradní lhůtě. Výzva obsahuje upozornění, že pokud nebude nedoplatek uhrazen do 8 dnů ode dne doručení, bude vymáhán daňovou exekucí. Exekuční příkaz je rozhodnutí, proti kterému může příjemce do 15 dnů podat námitky. O nich pak rozhoduje správce poplatku, který tuto exekuci nařídil.

5. ZÁVĚR

Diplomová práce byla zaměřena na problematiku místních poplatků, které ve své samostatné působnosti zavedla obec Chotěbuz. Z právního hlediska můžeme poplatky chápat jako platební povinnosti, které stát stanoví zákonem a jejichž hlavním účelem je získat příjmy na úhradu celospolečenských potřeb, čili příjmy do veřejného rozpočtu. Stejně jako daně jsou poplatky nenávratným veřejným příjmem, který slouží k realizaci veřejných potřeb a neekvivalentní platbou, neboť za ně není poskytována žádná protihodnota. Plní jak funkci fiskální, což je snaha o zvýšení objemu příjmů rozpočtu obce, tak i regulační, např. omezení provozu motorových vozidel v některých částech obce či omezení společensky nežádoucích výherních hracích automatů. K 1.4. 2011 je zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů umožněno obcím uplatnit na svém území devět druhů poplatků: poplatek ze psů, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek z ubytovací kapacity, poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst, poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace, poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj.

Cílem práce bylo přiblížit uplatňování místních poplatků v obci Chotěbuz, poukázat na problematiku zavádění, vybírání a vymáhání jednotlivých místních poplatků. Dále se práce zabývala změnami zejména v sazbách místních poplatků. Dílčím cílem byla analýza hospodaření obce Chotěbuz ve sledovaném období let 2006 - 2010, především rozbor všech prvků, které tvoří rozpočet obce. Stanovené cíle byly naplňovány v jednotlivých kapitolách.

V první části byly vysvětleny základní pojmy jako právní postavení obcí- samostatná a přenesená působnost či jednotlivé činnosti orgánů obcí. Dále byly vymezeny historické souvislosti české veřejné správy v nejstarším období jejího formování až do současnosti. Následně se zabývala všeobecným vymezením hospodaření obcí. Byly popsány pravidla sestavování obecních rozpočtů a struktura jednotlivých položek příjmů a výdajů podle druhového hlediska. Poslední část této kapitoly představovalo obecné vymezení místních poplatků.

V druhé části práce byla nastíněna historie obce a její vznik, poté byla charakterizována současnost obce. V rámci analýzy minulého rozpočtového hospodaření obce byla rozebrána struktura rozpočtů v letech 2006 – 2010. Ve zmíněném sledovaném období obec Chotěbuz hospodařila převážně s přebytkem. Obec Chotěbuz dlouhodobě nesplácí žádné půjčky či úvěry a tudíž je její dluhová služba 0 %.

Poslední část diplomové práce byla věnována konkrétním místním poplatkům, které jsou v obci uplatněny. Je zde popsáno, jak se poplatky zavádí, vybírají či vymáhají. Obec Chotěbuz na svém území uplatňuje 4 druhy místních poplatků a to poplatek ze psů, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného a poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj. Z dalších poplatků obec uvažuje o zavedení poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. Ve sledovaném období tvořily místní poplatky necelé procento z celkových daňových příjmů obce. Tato procentní výše není příliš významná, je však nedílnou součástí daňových příjmů obce. Obec však může sama stanovit sazbu za poplatky do horní hranice dané zákonem o místních poplatcích a tím může do jisté míry ovlivnit výnos z těchto poplatků, a tím i celkové daňové příjmy, i když v malé výši. Nejvýnosnějším poplatkem pro obec je poplatek ze psů, který se podílí v průměru 54 % na celkových místních poplatcích. Druhým nejvýnosnějším je poplatek za výherní hrací přístroj, který se podílí v průměru 26 % na celkovém objemu místních poplatků. Poplatek ze vstupného dosahoval na celkových místních poplatcích obce v průměru 18 % a nepatrnou část, tedy 0,3 % tvořil poplatek za užívání veřejného prostranství.

Diplomová práce se zabývala jak změny v sazbách místních poplatků ovlivní hospodaření obce. U poplatku za psa bylo navrženo zvýšit sazbu poplatku za psa na 150 Kč a za druhého a každého dalšího psa na 225 Kč. Rozpočet obce by 50% navýšení poplatku posílilo o necelých 12 tis. Kč. U poplatku za užívání veřejného prostranství obec Chotěbuz realizovala příjem pouze dvakrát za sledované období, lze říci, že šlo o příjem náhodný. V obou případech se jednalo o příjem z umístění reklamního zařízení. Beze změn zůstal i poplatek ze vstupného, jelikož obec využila maximální sazby podle zákona a to jak u kulturních, sportovních, prodejních tak i reklamních akcí. Stejně je tomu i poplatku za VHP u něhož byla opět využita horní hranice sazby a ta je ze zákona na tři měsíce 5 000 Kč.

Poplatky, které obec na svém území neuplatňuje, ale ze zákona může zavést a zároveň by byly pro obec Chotěbuz přínosem jsou poplatek z ubytovací kapacity a za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. První zmíněný poplatek je uplatňován v obcích a městech, ve kterých jsou zařízení určená k přechodnému ubytování za úplat. Na území obce se nachází dvě zařízení poskytující přechodné ubytování za úplatu, a sice Penzion Pod Zámečkem, jehož kapacita je 30 lůžek a Rybí dům s kapacitou 20 lůžek. Ani u jednoho zařízení nebylo možno zjistit, jaké je využití dané kapacity. Z toho důvodu bylo navrženo pět variant pro 10, 30, 50, 70 a 100% naplněnost ubytovacích zařízení. Pokud by obec Chotěbuz zavedla tento poplatek a stanovila by sazbu na 4 Kč za každé využití lůžko a den, což zákon umožňuje, činily by při plné obsazenosti obou zařízení její příjmy 73 000 Kč ročně. Vzhledem k umístění zařízení, uvážení četnosti turistiky v tomto okrese a zájem o tyto služby v okolních obcích, lze předpokládat naplněnost takovýchto zařízení okolo 30 %. Ročně by tedy obec Chotěbuz mohla zvýšit příjmy svého rozpočtu o necelých 22 000 Kč.

Místo poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů má obec Chotěbuz uzavřenou smlouvu se svozovou společností Nehlsen s.r.o. a ta na základě smlouvy nakládá na území obce s komunálním odpadem. Během sledovaného období bylo zjištěno, že obec každým rokem na svoz odpadu doplácela. Tudíž byla na základě zákona navržena sazba poplatku pro FO/rok ve výši 500 Kč. V případě zavedení poplatku za komunální odpad by příjmy obce vzrostly o 16 % a zároveň by došlo ke snížení doplatku obce za odpad o 42 %. Obec by tedy doplácela na KO o 78 987 Kč méně a tyto prostředky by samozřejmě mohla použít na rozvoj svého území.

Vybírání místních poplatků tedy patří mezi specifické pravomoci obcí, jejichž prostřednictvím jsou realizovány výnosy. Tyto výnosy jsou příjmem obecního rozpočtu a jejich užití může napomáhat jak v dopravní obslužnosti, v cestovním ruchu, tak při vytváření oddechových zón nejen pro obyvatele obce. Obecně platí, že obyvatelé tyto aktivity podporují a vítají.

Seznam použité literatury

a) Knihy:

1. JIRÁSKOVÁ, Z., ŠNEBERKOVÁ, A. *Místní poplatky v praxi*. 1.vyd. Praha: Polygon, 2004. 225 s. ISBN 80-7273-099-1.
2. KÁŇA, P. *Základy veřejné správy*. 2. vyd. Ostrava: Montanex, 2004. 376 s. ISBN 80-7225-244-5.
3. KINŠT, J., PAROUBEK, J. *Rozpočtová skladba v roce 2010 a praktické příklady*. 3 aktualizované vyd. Olomouc: Anag, 2009. 256 s. ISBN 978-80-7263-556-6.
4. LACINA, K. *Vývoj systémů veřejné správy*. Praha: Professional Publishing, 2003. 120 s. ISBN 80-86491-13-4.
5. MATES, P. *Kapitoly z historie české veřejné správy v letech 1848 – 1989*. Praha: VŠE, 1996. 66 s. ISBN 80-7079-846-7.
6. MATES, P., a kol. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001. 196 s. ISBN 80-7175-100-6.
7. MARKOVÁ, H. *Finance obcí, měst a krajů*. 1. vyd. Praha: ORAC, 2000. 190 s. ISBN 80-86199-23
8. PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4.
9. REKTOŘÍK, J., ŠELEŠOVSKÝ, J., a kol. *Jak řídit kraj, město, obec: rukověť územní samosprávy. II. díl, Finance, rozpočty, účetnictví, veřejná kontrola*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. 178 s. ISBN 80-210-2955-2.

b) Legislativa

10. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.
11. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.
12. Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.
13. Vyhláška č. 323/2001 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.
14. Vyhláška č. 1/1998 o místním poplatku za provozovaný hrací přístroj.
15. Vyhláška č. 7/2003 o místních poplatcích.

c) Elektronické zdroje

16. Internetové stránky obce Chotěbuz [on-line]. [2011- 03- 03]. Dostupný na WWW:

<http://www.chotebuz.cz/>.

17. Internetové stránky Ministerstva vnitra ČR [on-line]. [2010- 08 -09]. Dostupný na WWW:

<http://www.mvcr.cz/>.

d) Ostatní

18. Interní materiály a podklady poskytnuté Obecním úřadem Chotěbuz

Seznam zkratk

ČOV	Čistička odpadních vod
ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
FO	Fyzická osoba
KO	Komunální odpad
MP	Místní poplatek
OZV	Obecně závazná vyhláška
PO	Právnícká osoba
SR	Státní rozpočet
SRPŠ	Sdružení rodičů a přátel školy
ÚSC	Územní samosprávné celky
VHP	Výherní hrací přístroj

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečné, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 29.4.2011

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

Kysucká 1

Český Těšín, 737 01

Seznam příloh

Příloha č. 1: Reforma veřejné správy

Příloha č. 2: Zemská rolnická škola

Příloha č. 3: Znak a vlajka obce

Příloha č. 4: Způsob nakládání s KO

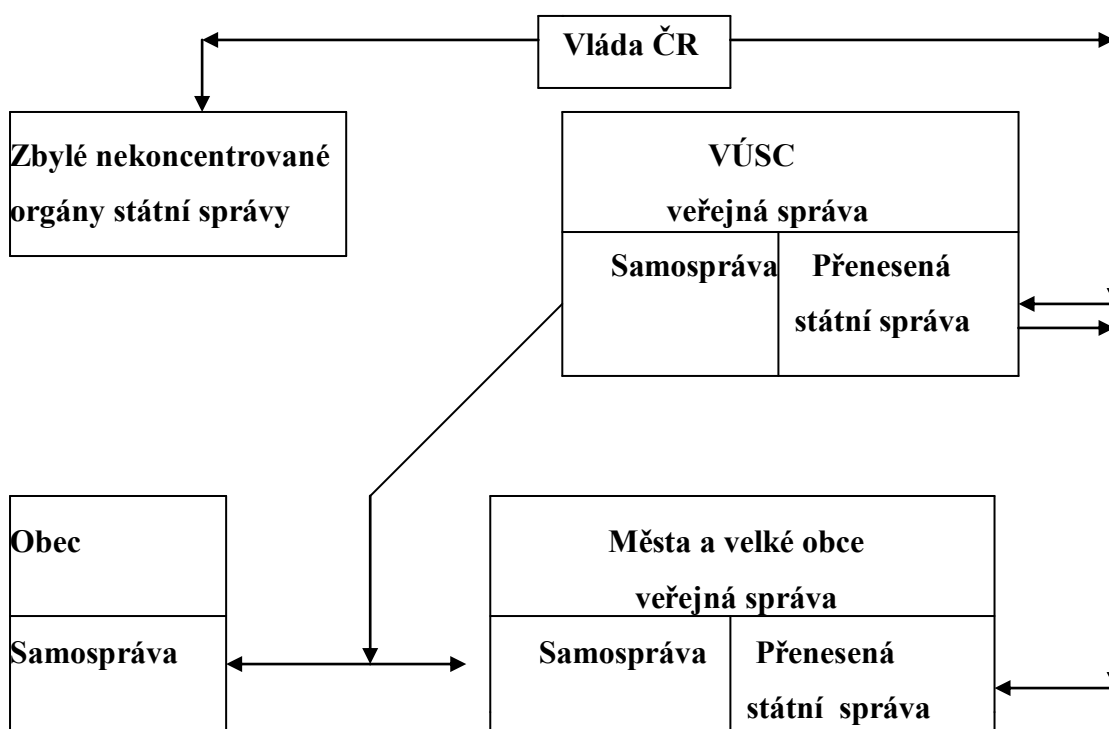
Příloha č. 1: Reforma veřejné správy

I. varianta

Institucionální spojení státní správy a samosprávy odpovídalo prvorepublikovému systému veřejné správy a úpravě v řadě západoevropských demokracií. První varianta předpokládala zrušení okresních úřadů a převedení jejich působnosti na velké obce, města.

I. varianta uspořádání územní veřejné správy

Rok 2 010 – spojený model

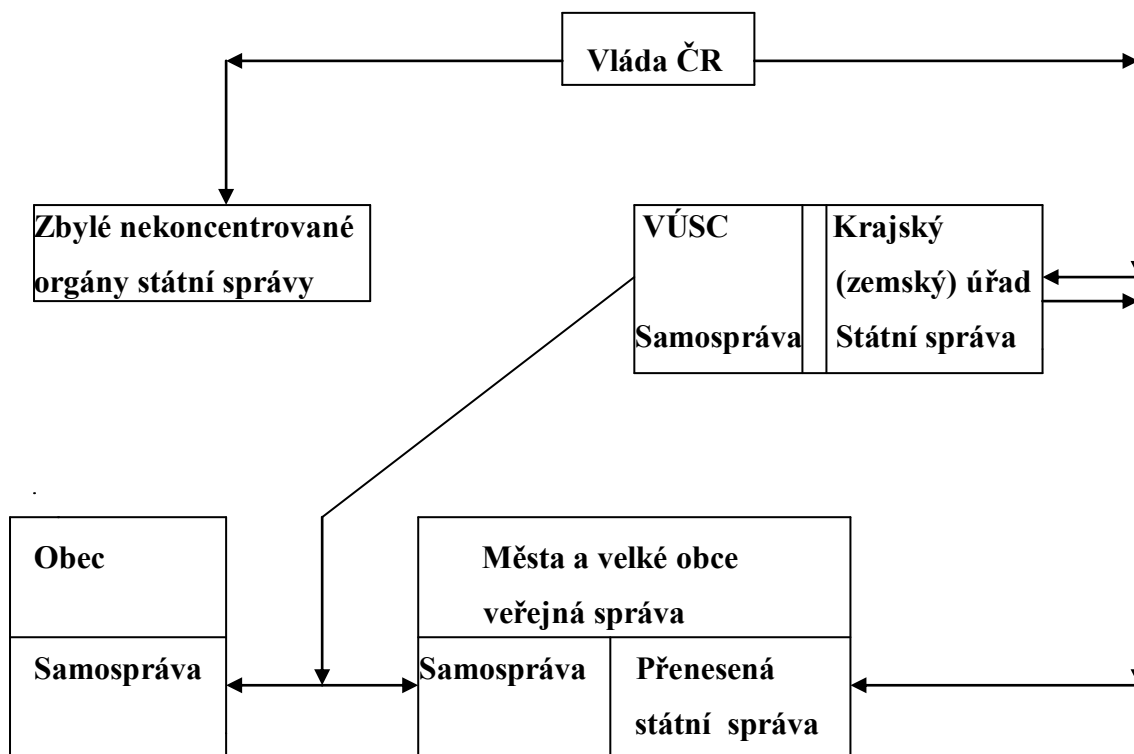

II. varianta

Oddělení územní státní správy od samosprávy. Kraje se měly stát orgány samosprávy, výkon územní státní správy měl být svěřen krajským úřadům nezávislým na VÚSC. I druhá varianta počítala se zrušením okresních úřadů. Základem územní státní správy se měly stát pověřené obecní úřady, které měly být odděleny od orgánů obecní samosprávy.

II. varianta uspořádání územní veřejné správy

Rok 2 010 – oddělený model

Jako jednodušší a úspornější se ukazovala I. varianta. V její přijetí rozhodl i fakt, že státní správa a samospráva jsou dvě součásti veřejné správy, a není proto vhodné je institucionálně oddělovat.

Zdroj: „Reforma veřejné správy“, in časopis *Obec a finance*, 1994

Příloha č. 2: Zemská rolnická škola

Podnět založení rolnické školy dal ředitel arciknížecích statků Matěj Kasperlik z Teschenfeldu. Jako zemský poslanec dal na zasedání slezského zemského sněmu v Opavě dne 13. března 1864 návrh k založení rolnické školy na Těšínsku. Sněm jeho návrh schválil, avšak návrh se nerealizoval. Až v roce 1871 dostávalo zřízení rolnické školy pro východní Slezsko určité formy tím, že byl v tomto roce přijat do výboru c. k. rakousko-slezské hospodářsko-lesnické společnosti v Opavě návrh na zřízení školy. Tato společnost převzala úkol zřízení a vedení školy. Arcikníže Albrecht pronajal společnosti pro školu od 1. srpna 1872 lovecký zámek se statkem v Chotěbuzi za roční nájemné 1.200 zlatých. Statek v Chotěbuzi měl 135 ha, ale na přání ministerstva orby bylo ponecháno pro účely školní jen 34 ha a ostatní bylo dáno do podnájmu. Vyučování bylo zahájeno dne 13. října 1872 s 12 žáky. Na škole jsou pro méně majetné stipendia. Škola byla dvouletá a přijímáni byli žáci 15-letí, kteří vyšli 4 třídy národní školy s dobrým prospěchem. Zdůrazňovala se praxe a učení všem pracím zemědělským. Každoročně se na konci školního roku konaly hlavní zkoušky, o nichž se vydávalo vysvědčení.

Dne 8. října 1874 byla škola pozemštěna a název změněn na zemskou rolnickou a také nájem statku přešel na zemi Slezskou. V tomtéž roce bylo při škole založeno pokusné pole, ovocná školka a meteorologická stanice. Ministerstvo orby povolilo druhý zakládací příspěvek 6.000 zl. a pravidelný roční příspěvek 4.000 zl. Přes tyto značné příspěvky museli žáci platit v internátě za 11 měsíců pobytu 165 zl. Na škole byly pořádány každoročně několikaměsíční kurzy: lihovarnické, rybníkářské, ovocnářské a včelařské. Škola byla na tehdejší dobu velmi pěkně vybavena, jak vzorným statkem, botanickou zahradou, tak i učebními pomůckami.

Vyučovalo se i v dalších letech a kuratorium školy sděluje Zemské správní komisi pro Slezsko, jako nástupci zemského slezského výboru, že je ochotno až do dalšího rozhodnutí o škole dále svou funkci vykonávat a školu vést až do rozhodnutí o politické příslušnosti Slezska, resp. Těšínska (předsedou kuratoria v té době byl Jan hrabě Larisch-Mönnich). Po rozhodnutí velvyslanecké konference v červenci 1920 o rozdělení Těšínska usneslo se kuratorium dne 22. září 1920 ze svých funkcí odstoupit. V přípisu členové uvádějí, že „tak činí s přáním, aby tento ústav, který přetrval skoro dvě pokolení k blahu slezských zemědělců, dále působil a nadále byl zachován“. Zemská správní komise pro Slezsko vzala odstoupení na

vědomí, nové kuratorium již nejmenovala a usnesla se německou školu rolnickou koncem školního roku 1920/21 uzavřít.

Zemská správní komise pro Slezsko se usnesla ve schůzi konané dne 30. června 1921 na přeměnu školy v Chotěbuzi na zimní hospodářskou s českým a polským oddělením. Protože se do každého oddělení přihlásilo jen po 7 žácích, bylo rozhodnuto vyučovat v prvním ročníku společně a každá přednáška se měla opakovat také v druhém jazyku. Začalo tedy české a polské vyučování v Chotěbuzi 3. listopadu 1921. V roce 1923 nájem zámku i statku v Chotěbuzi byl zrušen a škola tak ukončila svou činnost. Od založení školy až po její přeložení do Českého Těšína absolvovalo školu 1931 žáků, z nichž bylo asi 220 Čechů (11 %) a asi 450 Poláků (23 %). Je otázkou, zda tenkrát všichni svou národnost správně přihlásili. Zemský výbor umožňoval učitelům časté studijní cesty. Skoro každoročně cestovali a studovali podle svých oborů přední zemědělské podniky a význačná hospodářství jak ředitelé, tak i někdo z učitelů, mimo Rakousko a Uhersko bylo to Německo, Švýcarsko a Itálie.

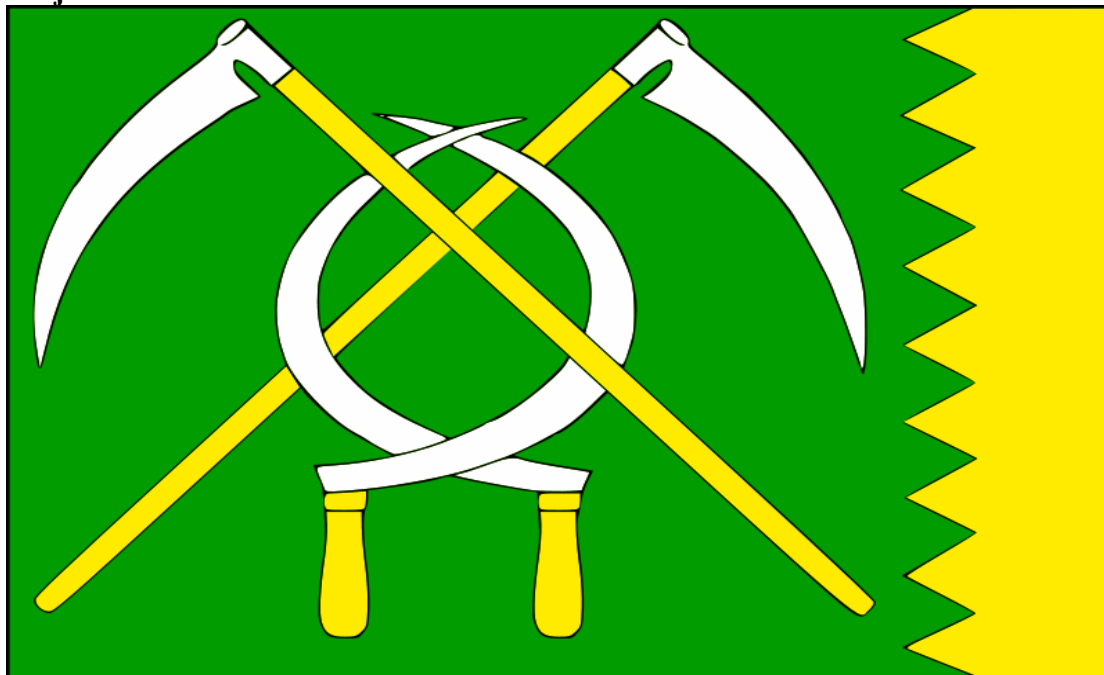
Zdroj: Obecní úřad Chotěbuz [online]. [cit. 2011- 03- 26]. Dostupný z WWW:
<<http://www.chotebuz.cz/?category=rolnicka-skola>>

Příloha č. 3: Znak a vlajka obce Chotěbuz

Znak obce Chotěbuz

Vlajka obce Chotěbuz

Zdroj: : Otevřená encyklopedie Wikipedie, [online]. [cit. 2011- 03- 26]. Dostupný z WWW:
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Chot%C4%9Bbuz>>

Příloha č. 4: Způsob nakládání s KO

DRUH NÁDOBY	CO SEM PATŘÍ	CO SEM NEPATŘÍ
KONTEJNER NA PAPÍR, PYTLE NA PAPÍR 	papírové sáčky, vstupenky, tapety, ubrousky, noviny, časopisy, letáky, krabice, papírové obaly, kancelářský papír, obálky, tetrapakové obaly (krabice po džusech, mléce apod.)	znečištěný nebo mastný papír, povoskovaný nebo s příměsí jiných materiálů
KONTEJNER NA PLASTY, PYTLE NA PLASTY 	igelitové sáčky, tašky, pláštěnky, mikrotenové sáčky, PET láhve, hračky, nástroje a jiné předměty z umělých hmot, květináče, odpadkové koše a ostatní nádoby	PVC (linoleum), pneumatiky, gumové výrobky, molitan, video a audio kazety a jiné materiály s příměsí kovů či hrubých nečistot
KONTEJNER NA SKLO 	skleněné střepy, nevratné láhve, zavařovací sklenice, dózy, sklenky, skleněné džbány a hrníčky	porcelán, keramika, pokovené sklo (zrcadla), bezpečnostní sklo s drátěnou výplní, autosklo, TV obrazovky, zátky z láhví apod.
MOBILNÍ SBĚRNA NEBEZPEČNÝCH ODPADŮ	léky, lékařský materiál, ředidla, štětce, oleje, tuky, nádoby od olejů, zaolejované hadry z dílen a garáží, plechovky od barev, zářivky, baterie, akumulátory, lepidla, insekticidy, herbicidy, hnojiva, jedy, kyseliny, kosmetika (mýdla, šampóny, zubní pasty apod.)	eternit, větší množství pneumatik (nad 4ks)
MOBILNÍ SBĚRNA VELKOOBJEMOVÉHO ODPADU	koberce, linoleum, nábytek, dřevo, matrace, kuchyňské desky, dřezy, umyvadla, vany, záchodové mísy, židle, pračky, sporáky, lednice, televizory, kočárky, polystyrénové obaly apod.	
KOMPOSTÁRNA, KOMPOST	listí, tráva, zahradní odpad, zbytky z kuchyně (ovoce, zelenina, slupky, čajové sáčky apod.)	uhynulá zvířata, maso, potištěný papír, kameny apod.
NÁDOBA NA OSTATNÍ ODPAD (popelové nádoby, kontejnery)	boty, hadry, žárovky, keramika, porcelán, plyšové hračky, gumové výrobky, molitan, použité hygienické potřeby a ostatní směsný odpad	zářivky, zaolejované hadry, tetrapakové krabice, papír, sklo, plasty, objemné odpadky, stavební materiál, uhynulá zvířata
SBĚRNÝ DVŮR	veškerý odpad	

Zdroj: Nehles Třinec, s.r.o.[online]. [cit. 2011- 03- 26]. Dostupný z WWW: <<http://www.nehlsen.cz/zpusob-nakladani-s-odpadem.html>>